

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE

APARE DE DOUË ORI PE LUNĂ

LUNA MAIU

La 1 Maiu pelerinagiū la mormēntul lui Constantin A. Rosetti; la 3 Maiu aniversarea marelui adunării naționale de pe Cāmpul-Libertății de lângă Blaj; la 5 Maiu aniversarea morții lui Ioan C. Brătianu; la 8 Maiu aniversarea norocoasei sosiri pe pământul României a Principelui Carol de Hohenzollern; la 10 Maiu mare sērbătoare națională întru amintirea urcării în scaun și a încoronării Regelui Carol I: câtă bogăție de materii pline de interes actual pentru o foaie ilustrată.

Trei portrete, atât numai putem să le dăm de astă-dată cititorilor noștri, dar aceste trei portrete înfățișează trei oameni, care ne reamintesc toate evenimentele epocale din primele zece zile pentru noi atât de memorabile ale lunii Maiu.

Unul dintre acești oameni, C. A. Rosetti, a fost cel mai zelos și cel mai destoinic dintre propagatorii ideilor liberale în România. E peste putință să ne gândim la viața noastră modernă fără ca să ne aducem aminte de dēnsul, care în toate fazele renașterii noastre naționale se ivește între cei ce determină mersul lucrării noastre comune. Dacă ne adunăm deci, ca să mergem împreună la mormēntul lui, n'o facem pentru ca să-l plângem

moartea, ci pentru-ca să ne reamintim viața lui și să ne întărim în gândul de a nu ne abate din căile croite prin conlucrarea lui. Ast-fel ni-l aducem mereu aminte, trăim, par'că și astă-ți cu dēnsul și-l știm cu toții, îl cunoaștem, unii mai mult, alții mai puțin, dar toți ca pe unul dintre noi.

Al doilea, Ioan C. Brătianu, a fost cel mai adevărat reprezentant al ideii naționale române în viața europeană, unul dintre oamenii, care cresc cu trecerea timpului. E prea de curēnd murit, pentru-ca să se poată vorbi despre dēnsul; prea suntem încă sub înariurirea vicții lui, pentru ca să putem avea o judecată dreaptă asupra faptelor lui. S'a ȳis încă pe când era în viață, că el a fost un om providențial. Providențialii au fost ei toți, și cei care minău înainte și cei care își încordaū puterile, pentru ca în mersul ei prea repede țara să nu se dea de-a valma. E peste putință să ne gândim la Ioan C. Brătianu, fără ca să

C. A. ROSETTI

ne aducem aminte de întreaga generațiune în adevăr providențială, tot oamenii unul ca unul, care dedea fie-care ceea ce este mai bun în el, ca să ducă țara cu chibzuintă spre bine și să ridice cinstea neamului său. Cum oare să nu-l știm, când toate ni-l reamintesc și toți ni-l aduc aminte?

Al treilea, *Avram Iancu*, este un om oare-cum des-gropat.

Unii dintre noi nu-l știu de loc, alții îl cunosc numai așa din auđite, și e par'că l'am fi și uitat acolo în mor-mântul de sub Gorunul lui Horia, dacă d-l Ioan Rusu Șirianul, stând așa singur în temnița de la Sighidin, nu și-ar fi adus aminte de marele martir al iubirii de oameni.

Cine a fost acest Avram Iancu ?

Un om, fecior de popă, care, făcând din întemplerare parte din clasa nobililor de rënd, a putut să studieze drepturile și să ajungă avocat.

Maî era însă și Moț de la Vidra, din creasta Găinei, și iubea pe frații lui și era iubit de dênșii, încât te trec fiorii, când te gândești, cât îi iubia și cât îl iubiau.

Iubirea lui nu se întindea însă numai asupra lor, ci cuprindea tot ceea ce are suflet și simte durere. Un vierme n'ar fi fost el în stare să-l strivească fără de nevoie. Tocmai de aceea i s'a făcut negru inaintea ochilor, când a văđut suferințele de necređut ale fraților săi și s'a pus cu inimă tare în fruntea cetelor pornite spre vărsarea de sânge.

A fost și el la marea întrunire națională de pe Câmpul Libertății; acolo însă alții, maî ales Simeon Bărnuț și Andrei Șaguna, au hotărit mersul lucrării. Abia după adunare, când vorba era de fapte grele, Avram Iancu a ajuns în frunte.

Inercarea de a înfățișa prin câte-va trăsături de condei activitatea lui în timpul revoluțiunii de la 1848, ar fi nu numai o lipsă de pietate, ci tot-odată de nepricepere.

Un singur lucru poate să fie lămurit de astă-dată.

După revoluțiune Avram Iancu, omul de o fire tot-d'a-una blândă și liniștită, a căđut într'o stare de nemângaiată malancolie și-a maî trăit două-șeci și doi de ani, până la 1872, rătăcind fără de căpătăiu prin munții stăpâniți odinioară de dênșul.

Cum au venit lucrurile de s'a întunecat o viață atât de luminoasă cum a fost a lui în cele maî întunecate timpuri ?

* * *

Incă de mult Moții, care sunt fără îndoială descendenți românișați ai celor maî vechi stăpâni ai Carpaților, au fost despuiați prin usurpare de drepturile lor.

Principii Ardealului s'au făcut stăpâni asupra munților, ba au făcut chiar și donațiuni din posesiunile alociale ale Moților, eară Moții, oameni cu desevirire liberă, au fost reduși încetul cu încetul la starea de robi ai pământului, care de drept era al lor.

Au trecut însă sute de ani la mijloc fără ca dênșii să fi uitat, că al lor și numai al lor e tot pământul de la isvoarele Crișurilor, ale Someșului rece, ale Arișului

și ale Ampoiului, și fără ca să se fi lepădat de gândul de a se face iar singuri stăpâni pe el. Și nici că au să se potolească Moții până ce nu și vor fi împlinit gândul acesta: ei rabdă și așteaptă, dar nu uită, nu renunță și se întore mereu înapoi, cum se întore moșneanul din Muntenia ori Răreșul din Moldova, când știe c'a fost despuiat prin usurpare de moșia lui strămoșească.

În timpul Impărătesei Maria Teresia, curtea din Viena a luat hotărîrea de a restitui celor în drept pământurile luate prin usurpațiune, întru cât ele maî sunt încă în mâinile Coroanei. În părțile Năsăudului, în Săcuime, în țara Făgărașului, în țara Hațegului și în confiniile de la Caransebeș s'a și executat restituirea. Când a venit însă rëndul la Moți, situația s'a schimbat și executarea s'a amânat.

Ast-fel Moții se răscoală în anul 1784 sub conduce-

rea lui Horia și câștigă pentru toți iobagii din Ardeal dreptul de liberă migrațiune, n'ajung însă în stăpânirea pământului lor. Horia e apoi părăsit de soții săi de luptă și caută dimpreună cu Cloșca și Crișan adăpost în pădurile de la Albac, unde e trădat de unii dintr'ăi săi și prins de cătanele împărătești.

Mulți și-au dat silița de a prezenta răscoala de la 1784 drept o mișcare așa numită națională. Ea a și avut o înrîurire hotărîtoare asupra desvoltării Românilor din Ardeal, n'a fost însă, în adevăr, de cât o luptă pentru revindecări locale.

Acela-și caracter l'a avut mișcarea Moților și în timpul revoluțiunii de la 1848.

Ceea ce-i îmbărbăta pe dênșii și îi făcea să se arunce cu toată virtutea în luptă, era maî presus de toate gândul, că acum, în sfîrșit, vor recăștiga, drept răsplată pentru jertfele de sânge și de avut, atât pământurile, cât și vechile lor libertăți. Avram Iancu nu s'ar fi avântat în luptă, dacă nu ar fi fost autorizat să le promită Moților

săi răsplata aceasta, ear Moții n'ar fi înfruntat moartea, dacă el nu i-ar fi încredințat, că ai lor au să fie iară-și munții cu pădurile și cu pășunile întinse.

Și de astă-dată Moții au ridicat cinstea neamului, au băgat spaima în dușmanii comuni ai tuturor Românilor, au contribuit la executarea în favorul Românilor a legii de împrumetărire și au determinat desvoltarea neamului românesc, dar gândul lor nu și l'au împlinit. Au scăpat, ce-i drept, ca toți cei-l'alți de iobăgie și au fost împrumetăriți, dar făgăduința de a fi puși ear în stăpânirea munților, precum puși fuseră alții, a rămas și de astă dată numai făcută.

Gândul acesta n'a putut să intre în mintea lui Avram Iancu, Moțul adevărat, care nu știe ce va să dică a minți și nu poate să înțeleagă, cum e cu puțință, ca omul să promită ceea ce nu este hotărit să și impli-

I. C. BRĂTIANU

nească. El însu-și făcuse promisiunea și stete acum umilit în fața fraților săi amăgiți.

Trecuse el, omul de fire duioasă, prin toate ororile unui crâncen război civil, în care el singur a fost elementul moderator, geniul apărător al celor slabi, și neajutorăți, dar tot-odată și stăpânul masselor pornite spre vărsare de sânge. Știa c'ar fi putut, dac'ar fi voit, să le oprească toate în loc, și amarnic se muștra acum, că n'a voit, și sângele vărsat în zadar par'că'l îneca.

Dar să ascultăm judecata unui dușman, d-l Ludovic Réthi, care în numărul de 25 Iunie 1880 al foii *Vasárnapi Ujság* dice despre Avram Iancu următoarele:

«E lucru firesc, că a învățat în școli maghiare și cultura socială îi era cu totul maghiară. Era cunoscut ca om cu purtări cuviincioase, blând în relațiunile lui cu alții și cu maniere simpatice.

S'a pornit însă vântul puternic al liberalismului de la 1848 și a turburat, a prefăcut multe, a turburat, între altele, și sufletul lui Iancu. Inimile s'au făcut roditoare; dorințele au întrecut hotarele realizabilității; nimic nu mai părea peste putință afară de restabilirea stărilor și a relațiunilor de mai înainte.

Visul tinerimii era bună starea obștească, egalitatea ireproșabilă, gloria universală, și Iancu era și el tînăr. Pe iobagiul român trăit timp îndelungat în miserie îl făcuseră și alții om liber; atât însă nu îi era destul lui Iancu: el voia să-l introducă de o dată în pământul făgăduinței, să îi facă domni de frunte pe toți.

A afirmat mai târziu și asta l-a și făcut să își iasă din fire, că aceia, care puneau mai presus de toate înăbușirea libertății maghiare, au promis tot ceea ce el visa: împărțirea domeniilor erariale și ale celor nobilitare.

Ci cu totul alt-fel avea să fie lumea, după ce pădurile, pășunile și locurile de arat, pe care nici în săptămâni de zile nu le poți străbate, se vor împărți între oameni săraci, care până atunci n'aveau nimic.

Iancu a crezut, că 'n adevăr așa are să fie, dacă vor învinge, și-a adunat cete contra maghiarilor, singurii, care împedică pe cei din Viena de a fericii poporul.

Cu miile s'a adunat împrejurul lui poporul neștiutor, ca împrejurul unui mântuitor; numeroșii tribuni români răsarțiți ca din pământ erau considerați numai ca subalterni ai lui; eară pe densus, socotit mai puternic de cât ori-care om pământean îl numiau *Regele munților*.

Când se iveră orî trecea în fața taberii călare pe armăsarul lui negru ca corbul, în armătură bogat strălucitoare și îmbrăcat în haine albe, orchestra-l însoțea în sunetele marșului compus anume 'n onoarea lui. Poporul cădea la pământ în fața lui; era fericit, care putea să sărute marginea hainei lui; îi sărutau chiar și urmele. Cum oare nu, când Iancu era mai puternic de cât până chiar și Impăratul din Viena, de oare-ce pe densus chiar Dumneșeu l'a rënduit să stăpânească!

Ear acest «rege al munților» nu numai prin pompă barbară, nu numai prin fabuloasa credință în chemarea lui stetea mai pre sus de cei-alți tribuni: era în mijlocul lor o ființă în adevăr regală, căci el singur reprezenta mila și îndurarea.

A stat cu toată virtutea împotriva armatei maghiare trimise asupra lui: dar omor de neapărăți și pustiire vandală nu îi pătează numele.

Cei-lalți au jăfuit, au ucis, s'au nemernicit pretutindenî. Iși aruncau copiii maghiari din vârful lăncilor unul altuia: ear soarta bărbaților putea să fie luată drept una mai bună de cât a femeilor, căci ea nu era de cât moartea în chinuri grele. Familia maghiară, care cădea însă în mâinile lui Iancu, putea să se considere fericită, de oare-ce viața bărbatului și virtutea femeiei erau de o potrivă ocrotite.

La măcelul din Abrud a fost, ce-î drept, și el de față; dar aceasta a fost urmarea trădării mișeseștii a lui Hatvani. El a negociat cinstit și cu bună credință; după-ce însă înșelăciunea joasnică s'a dat de gol, n'ar mai fi putut nici el să oprească răzbunarea.

Toți recunosc, că Iancu n'a fost crunt.

Am vorbit cu femeii, care au robit în tabăra lui, cu bărbații, care au condus lupta de apărare a Maghiarimii din partea locului: toți o dau aceasta memoriei lui Iancu. El nu să stîrnească a voit, ci a voit numai lucruri irealisabile: ca cel mai de jos dintre straturile sociale să devie de o dată cel d'ânteu și mai bogat.

Lupta pentru libertate a ajuns la sfîrșit; numeroșii aliați mici și mari l-au încălcat pe Maghiar în picioare; a urmat timpul împărțirii. Lui Iancu însă nu i s'a ajuns nimic, cel puțin nimic din ceea ce aștepta, pentru ce a pus mîna pe armă și ce i se promisese, așa dicea el, cu sfințenie.

A fost, ce-î drept, confiscate mai multe bunuri nobilitare; dar nici aceasta, nici pădurile erariale n'au fost împărțite pentru poporul lui Iancu. Acela, care s'erac a fost până atunci, s'erac a rămas și de aici înainte.

Tribunii cu mîni pătate de sânge își-au căutat postul; Iancu însă nu s'a mulțumit cu atât, ci a protestat și a cerut să i se dea ce i s'a promis. Și s'a întemplat, că acela, la care solii generalilor austriaci și ai celor rusești căte-va luni de zile 'n urmă se duceau ca la un rege, a fost prins și arestat de către un comisar din Alba Iulia, fiind că prea sgomotos vorbise despre promisiunile neîmplinite.

Nu l-au ținut mult în arest; destul a fost însă și atât pentru ca să își piardă iluziunile și să se umplă cu desăvîrșire de amărăciune.

Atât era de amărit, în cât atunci, când tînărul Domnitor a făcut prima-i călătorie în țara supusă, n'a fost cu putință să-l determine și pe el a lua parte la primire. Și totuși, îl chemau ca să fie dîstins ca cel mai dîstins între *fideli*.

Nu-i trebuia lui distincțiune de la aceia, pe care îi socotea drept niște înșelători.

L-au chemat, l-au rugat, l-au silit cei mai buni prieteni, soții săi de arme, fruntașii poporului său; nu s'a dus. Voia să arăte, că înfruntă mânia Impăratului, fiind-că e nemulțumit».

* * *

Așa se presintă Avram Iancu în gândul unui Maghiar: trebuie să mai treacă timp la mijloc, pentru ca să ne putem da seamă, cum se presintă el în gândul Românilor, care astă-đi vrea să i ridice monumente.

Un lucru putem însă să știm și astă-đi: că nu ura, nici ambițiunea, ci singur dorul de bine l-a povățuit pe Avram Iancu și că întunecându-se sufletul lui s'au luminat inimile Românilor din Ardeal.

S'a discutat foarte mult cestiunea, dacă nu cum-va el era dator să fie mai cu *minte*, mai *diplomat*, și s'au făcut fel de fel de coniecturi asupra marilor foloase, pe care ar fi putut să le aducă Românilor, dacă ar fi păstrat grația Impăratului și nu s'ar fi îndărătnicit. Așa este! Nu mai încapă îndoială, că el, luând titlul de general împărătesc ce i se oferise, ar fi ajuns guvernator al Ardealului și unul din cei mai influenți oameni ai împărăției austriace; — și mult bine ar fi putut să le facă Românilor.

Poporul știa însă de mai înainte, de ce anume Avram Iancu nu va putea să o facă aceasta.

Tot d-l Ludvic Réthi povestește o legendă, pe care Moții și-o spuneau în tabăra despre căpitanul lor.

«A intrat Iancu la Impăratul, — așa e legenda, — și ținea trei luminări în mână; și 'n fața Impăratului ardea trei luminări. De odată luminările de din fața împăratului s'au stins, iar ale lui Iancu s'au aprins ele de ele. Iancu s'a dus atunci și-a aprins luminările Impăratului, ear pe ale sale le-a stins. Abia s'a retras însă puțin, și ear s'au stins luminările Impăratului și ear s'au aprins ale lui Iancu.

«Fiule, Iancule, — a grăit atunci bătrânul Impărat, — nu mă mai pun în potriua lui Dumneșeu; am înțeles voința lui și mă învoiesc, ca de aici înainte tu să împărătești Ardealul.»

E o profetică înțelepciune în această nespuse de frumoasă legendă.

Nu putea Iancu să stingă luminările Impăratului, nu putea el să lase Tronul împărătesc în întunecime, nu putea să mintă și să se fățärească el, care se simțea chemat a aprinde luminările pe masa Impăratului și a lumina inimile fraților săi.

Veacuri de-a rândul poporul român a considerat drept niște înstrăinați pe puținii cărturari ieșiți din mijlocul lui, și Avram Iancu a fost primul, împrejurul căruia Românimea bănuitoare s'a adunat cu însuflețire și cu în-

credere oarbă. Unde am fi ajuns noi, dacă și el ar fi fost «*cu minte*» și «*diplomat*» — cum de obicei sunt oamenii!?

Umiliți, despuiți, călcați în picioare, Români n'au găsit în Ardeal alt ocrotitor afară de Impăratul, care 'i-a ajutat tot-d'a-una, când împrejurările îl ierta. Ur-marea firească a fost neclintită alipire către tron și ascultarea necondiționată față cu Impăratul Românilor. Avram Iancu a fost cel d'ântăi, care a înțeles, că nu e destulă credința și ascultarea, ci trebuie să-ți mai și încordezi puterile, ca să ridici puterea Impăratului, și că nu e mai mare infamie de cât minciuna grăită 'n fața monarhului, față de Tronul.

E în natura lucrurilor, că dintru început numai el singur a înțeles-o aceasta. Indată însă ce el a aprins luminarea, cei cu inima deschisă pentru adevăr s'au adunat unul câte unul în zarea ei și a ieșit din mijlocul Românilor rândul de oameni, care au câștigat încrederea poporului și vor câștiga și încrederea Tronului, fiind-că nu mint nici în jos, nici în sus, ci umblă cu luminarea aprinsă, pentru-ca toți să vadă ceea-ce e de vădit.

Abia după ce aceștia vor fi ieșit biruitori se va putea ști lămurit, ce a fost Avram Iancu în viața poporului român.

S.

LA RIN

I

Din șesurile 'nceise de falnicul Danubiū,
Culcate sub pletoșii Carpați fulgerători,
Prinosul meu de cânturi țî-aduc, frumoase fluviū,
O, Rin cu repedă unde și țermi desfătători!

Din țara unde sună a Romei limbă caldă
Prin plăuri însmăltate ca de cerese zugrav,
Cu codri vechi ce virful tot în azur își scaldă,
Cu riuri pline d'aur și chihlibar suav.

Și ce femei! Ah, lasă-ți zadarnica trufie
De nimfele-ți bălaie cu ochi de piruzea,
Cu sufletele bete în veci de armonie,
Cu visuri vecinic duse pribegi din stea în stea!

Căci ele nu-s viciaie ca voi, Românei iubite,
N'au nuri așa de gingași, fermecători de minți,
Nici ochi umbroși, nici buze în must de fragi topite,
Nici grațuri mângâioase, nici sărutări fierbinți...

II

O Rin! tu ai podoabe grămedii pe-a tale maluri,
Ruine cu fantasmă din vremi mărețe ai,
Străvechi legende murmură cu glas adine de valuri
Și-adormi, în murgul serii, vrăjit de Lore-Ley.

Pe fruntea-ți cărunțită de veacuri fără număr
Cununile de lauri dau pururea vlăstari,
Și mantia regală îți flutură pe umăr,
Ca steaguri slășiate în miș de lupte mari:

Dar când sărbătorit-au vestitele-ți anale
Așa triumfuri crunte cu-atât de rei vrășmași,
Ca Dunărea, de secolii a slavei noastre cale,
Ca noi, vitejii densesi din tată la urmași!...

1894, Düsseldorf.

III

O Rin! de ce, când noaptea sub aripa-ți cernită,
Plăpând catifelată, ca puf de cucuvăi,
Alintă la răcoare cu boarea ei tihnită
Și marea și pământul și-a sferelor văpăi;

De ce, când bate cîșul târziu în toată firea
Și 'n gol se tânguește ca vaer de pustii,
Și vagi fiorii de clopot ne turbură gândirea,
Când es din turle stoluri de lilieci sglobii;

De ce mă vedi, adesea, venind furiș pe prunduri,
Spre matca-ți somnoroasă plecând audul meu — ?
Ah, ochii mei se plimbă prin limpedile-ți funduri,
Dar dorul meu s'aventă departe 'n susul tău...

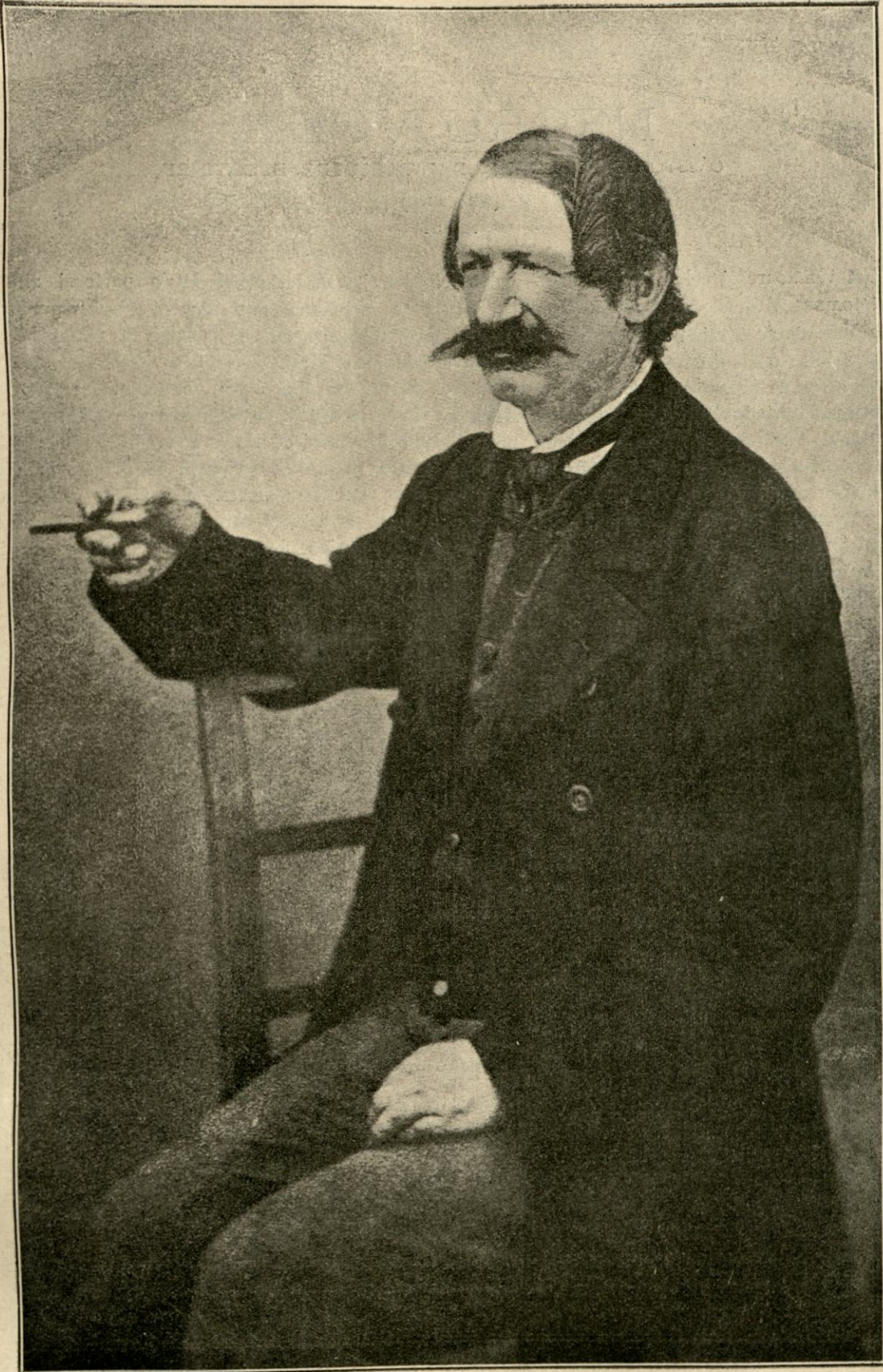
De-asupra-ți luna plină se leagănă 'n văzduhuri
Și punți de-argint așterne pe verdele-ți talaz,
Și 'n razele-ți se sue și se coboară duhuri
Cu aripă de rețele și trupuri de topaz:

Sint geniele blânde — făpturi nemuritoare —
Ce nopți întregi, la lună, la harpa mea danțau.
Puneau ghirlândi de rouă pe tîmpla-mi ardătoare
Și 'n dulci povești simțirea și mintea-mi răsfațau.

Și-acum mi-aduc arome din câmpii țerii mele,
Susururi de părae, al doinei vîers dușos,
Răsunete de buciim, ecouri de vâlcele
Și sfada Mării-Negre cu Austrul setos.

Tot sufletu mi cu ele, răpit, se prinde 'n horă,
Cu drag se lasă pradă măestrei năluciri,
Iar diua mă găsesce cu nimburi d'auroră
Și 'n inimă cu cânturi și magice lucriri.

VASILE D. PĂUN.

„Vatra“

HOŞAM İANCU

Tip. „Gruenberg“.

NEGRU VODA

O ISTORIE ALEGORICĂ DIN TRECUTUL BUCOVINEI

(URMARE)

Trecură după vânătoare și cele de pe urmă zile calde de vară, veni toamna și după densa iarna. De dincolo de munți, din Maramureș, străbăteau niște știri ciudate. Mergea vestea printre oameni că ar fi vorba de o năvală dușmănească ce se pregătea pentru primăvară și capetele tuturor se aprindeau par'că de grijă, dar par'că și de dor de luptă. Căci demult cam stătuseră muntenii tot așa cu mâinile în sin și nici prin jos la șesuri demult nu se aruncase ei, cum le era odinioară năravul, chip ca să vadă ce stăpâni noi mai se abăteau pe acolo și ca să-și mai încerce ceva puterile cu litvănimea cea pururea în bejenărie prin pământurile din migieșie. Un gând însă îi frământa pe toți de-o seamă, adică dorința să aibă un chan de care să asculte toți hătmanii, că doar așa era să se mai facă gloată puternică și să se prindă după atâta pace iarăși de meseria răsboitului, ce-o aveau de la moși, strămoși.

Diceam că vița Uților, de și era înrudită cu Cumanii, se strecurase printre munții Carpaților Bucovinei, amestecându-se încetul cu muntanii de pe acolo. Bucurându-se aci de oare-și-care liniște, ei se deprinseră cu timpul a trăi mai mult din muncă cinstită, adică ciobănit, prăsilă de vite, vânat, și numai din când în când își răcoreau duhul lor răsboinic, luându-se la ceartă cu poporenii din șesurile Sucevii și ale Siretului. De când însă cu uciderea chanului cumanic Nogaia, Uții se desfăcură cu totul de legăturile lor cu celelalte neamuri turanice și recunoșteau de domn pe marele voevod al Ardealului, Radu-Negru, dându-i mâna de ajutor până și în lupta cea crâncenă contra fiului lui Nogaia, Țaca. Se vede treaba, că mai mult le era Uților de prietenia cu Români, de cât cu rudele lor sëlbatice de prin șesurile ungurești. Mulți hătmani de-ai Uților l-au întovărășit pe Radu-Negru sau Negru-Vodă, — cum îi diceau ei — în toate războaiele sale, îl ajutară alături cu căpitanii românești la întemeierea Munteniei, ba unii din cei mai credincioși, cum a fost de pildă bătrânul Gârlă, l-au însoțit chiar pe Negru-Vodă în țara Sêrbilor, ca să fie față la nunta craiului sêrbesc Ștefan Milutin, și la câte altele. Și după ce s-au întors pe la casele lor, la trailul cel pacinic din văile ascunse ale Carpaților, Uții, măcar că erau acum popor de sine stătător ca nici odată, totuși țineau cu credință neștrămutată la domnul românesc.

Se apărau ei, nu-i vorbă, de dușmanii de prinprejur,

ba se și cam întindeau într-o parte și alta unde da peste vecini mai slabi, dar nici Uții singuri, nici hătmanii lor, nu îndrăzneau să-și aleagă un chan al lor, cât timp trăia încă Gârlă.

Și lui însuși nici prin minte nu-i ar fi trecut să pomenească măcar de așa lucru, căci știa cine fusese Radu-Negru și că nu era vrednic nimeni din Uți să poarte numele de voevod și stăpân în Carpați, câtă vreme amintirea celui mare domn român era rostită de gură de oameni care se luptaseră alături cu el. Și nu putea să dică nimeni ceva, măcar dacă ar fi vrut, căci pământurile celor mai bătrâni din hătmanii și frunțașii Uții, moșiile aceste îndemânatece din cea mai frumoasă parte a munților Carpați... ce erau ele alta, de cât dăruiri de la bunul Radu, locuri date drept răsplată voinicilor ce au ținut și luptat cu el? Și așa de sfânt era numele marelui Voevod la Uți, încât și după moartea lui tot în sfințenie s'a păstrat, dovadă că bătrânul Gârlă, care căpătase de la Radu peste partea sa de moșie de o seamă cu cei-l'alți tovarăși încă și munții cu pădurile Lucinei, adică locurile ce-și le hotărîse Negru-Vodă sie-și, — dovadă, că el, ca hătman de frunte nici măcar nu cutezase să se atingă de acea moștenire voevodească.

Însă lucrurile acum erau, precum știm, schimbate. Bătrânul Gârlă trecuse între cei morți și moștenitor în toate era acum Tudan. Nu atât bunurile pământești, cât dreptul cel mare de a fi urmașul lui Gârlă și în ale hătmaniei erau acum, cari aduceau lucrurile pe altă cale. Neastempărul Uților creștea pe di ce trecea, pofta de luptă, bogățiile ce le știeau ei la locuitorii de prin șesuri și setea de a se mai procopsi și cu arma în mână și nu tot cu munca casei, erau par'că deslănțuite, de când nu mai era hătman Gârlă. Și Tudan la rëndul lui se făcea nu știu cum, că nu prea băga în seamă apucăturile celor mai tineri. Dar toate se petreceau numai încă pe gândite și abia știrea despre ce se pregătea din Maramureș deschise gura la toți. Și au început a se aduna hătmanii tot mai des și a se sfătui de multe și de toate, mai vârtos însă de un lucru, adică de alegerea unui chan sau vodă.

Era cam pe la sfârșitul primăverii, adică aproape un an de când murise Gârlă, când lucrurile ajunseră din vorbă în vorbă, din sfat în sfat, până acolo, că vro șapte din hătmanii mai de seamă să vie la curtea lui

Tudan și să'l roage ca toată hătmanimea Uților, să să adune la cea d'ântei lună plină într'un loc potrivit oare-care, pentru ca să se chibzuească alegerea chanului. Nu se încumetase ei a veni cu lucrul ăsta mai dinainte, fiind-că așteptați din ți în ți să vadă ce fel era să fie năvala dușmanului din Maramureș, știind că la așa prilej era treaba să se facă singură. La vreme de război nu se stă mult pe gânduri și era ca și scris, că aveai cu toții să faci cum și ce li-o spune Tudan și chanul era să le vină de la sine. Dar dușmanii așteptați nu veniseră, — nu știa nimeni de ce — și lucrul n'avea alt-cum să se deslege. Pe de altă parte nici Tudan nu se prea da pe față. Și în gândul lui cam tot așa un fel de nădejde se prinsese. Aștepta dușmanul, cum n'a fost așteptat dușman nici odată. Ar fi dat nu știu ce să zărească cetele de vrajmași venind, să le iasă în prejmă cum visa el de mult. Era să devie capul Uților prin dreptul său de voinicie; n'avea nevoie să se aleagă de nimeni, nici era să'l rivnească în taină sau pe față vr'un alt hătman. Și suferea amarnic mândria lui Tudan când veneau solii și plășii pe rând, spunând că nici urmă de dușman nu este.

Tudan a primit pe cei șapte hătmani la curtea sa, cu toată cinstea cuvenită. Nu s'a pomenit însă în ziua întâia nici la ospetul cel mare și nici până în seară la culcate, despre ce erau să se sfătuească. Abia a doua zi s'a deschis însă vorbă și Tudan auzind pe hătmani că pentru ce-au venit — lucru care'l știa de altminterlea foarte bine — și neavând mai mult în cotro, le-a răspuns:

«Pricep cinstiților frați, că vă gândiți la alegerea unui chan din neamul nostru, dar ași vrea să știu de ce vă e atâta grabă în lucru ăsta, când n'avem nici o nevoie pe capul nostru. Până și dușmanul ce era să ne cadă, prindând de veste că trăim în așa bună învoire și frație între olaltă, și a tras se vede pe seamă și a apucat'o în altă parte. Ii bine să știm cine'i mai mare între noi, mai ales că bătrânul Gârlă, care deși nu ne era chan, dar îl ascultam toți ca pe un tată, nu mai trăește. Însă eu ași zice să mai îngăduim puțin, și iacă pentru ce. Știți cu toții că Gârlă mi-a fost socru și

mi-a lăsat pe lângă toată averea sa din părțile Țibaului încă și drept de moștenire asupra Voevodesei. Acum ori ce ași dice voi, eu cuvintele din urmă a socrului meu le voi păzi sfint și nu mă ating de nici un vreasă din pădurile din Lucina, până nu v'a trece un an și o lună de la mărtea lui Gârlă. Căci așa dice c'a fost învoiala între el și Negru-Vodă, și măcar că Vodă a murit și el de mult și nici și-a bătut în viața sa vr'odată capul cu munții și pădurile sâlbătăcite a Lucinei, eu am să aștept ziua și ceasul, precum e zis, dar încolo nu mai vreau să știu nimic de vr'o moșie voevodească și de vr'o poprire sau ceva, și las până și strigoii din peșterea albă să se supere cât or vrea, că prea mi s'a urât povestea lor. Și așa ca să vă arăt că am să fac precum am zis, am pus de gând să vă poftesc o lună după îndeplinirea anului de la moartea socrului meu, hătmanului Gârlă, să veniți atât voi cinstiților frați, cât și cei-alți hătmani și fruntași ai neamului nostru, să mi fiți martori și oaspeți în ziua aceea de bucurie când voi lua în stăpânire pământurile Lucinei. Și atunci, cred că va fi și mai cu socoteală să ne sfătuiim, adunați cum avem să fim cu toții aicea, și despre treaba cu alegerea unui chan sau cap de hătmani».

Hătmanii l-au ascultat pe Tudan și mulțumindu-i s'au învoit fără a mai dice ceva, că așa era lucrul cel mai bun. Ei cari zăria în vorbele lui Tudan ca un fel de sfială și smerenie față de propunerea cu care veniseră, nici habar n'aveau, că Tudan ardea de dor să fie mai mare peste dâșii, și că lui îi era numai atâta, că să ajungă la treapta de stăpân mai mult prin sine, de cât prin voința altora, să n'aibă a mulțami nimereu puterea la care năzuia de mult, căci așa o cerea mândria sufletului său. Și precum neamul Uților nu avuse, de când era el, nici chan, nici domn al său ci era tot atirător de alții, și pe rând supus Mangolilor, apoi Cumanilor și acum în urma Românilor, — lui Tudan îi zîmbia în taină din fundul inimei sale sumețe o nădejde mai strălucitoare de cât putea crede cine-va, nădejdea de a se face în curând, nu chan, dar mare voivod și domn, cum fusese Radu-Negru, a cărui chip și fală le pizmuia Tudan de atâta vreme în visurile și apucăturile sale de mândrie.

DIN ȘI DE

DOUĂ EPIGRAME

LUMEA DE AȘI

*Lumea-i din nimic făcută,
Astfel înțelepții dic.
Nu știu, însă ved că astăzi
Ea se face de nimic.*

S. PUȘCARIU.

RESPUNS

*Ei, și-apoi? E lucru mare?
Ași entors, și-i mai cu șic:
Lumea de nimic ași face
Milioane din nimic!*

E. FLORESCU.

AMICUL MEÛ IORDACHE

— AMINTIRE —

De cu seară încă era hotărît ultimul atac.

— «Cu ori-ce preț trebuie să luăm reduta No. 6; nu vedeți că focul afurisitului punct ne face cel mai mare rău?»

Aceste vorbe le rostise căpitanul *Zîma*, ce ținea locul șefului de batalion în al 56 de vânători, fiind că colonelul și maiorii dispăruseră din rândurile apărătorilor strimtoarei de la *Șipca*.

Trei locotenenți, patru sub-locotenenți și căpitanul *Burghilea* făcură din cap câte un semn afirmativ. Toți ofițerii strînși împreună în bordeiul șefului de batalion țineau de consiliul de război. Pozițiunea batalionului 56, ce se compunea acum din 180 soldați și 10 cazaci rămași din sută, era foarte gravă. Aruncați în înălțimile Balcanilor, ca să apere *Șipca* de Bazabuzuci și de Spanghii lui Suliman-Pașa, ei de două săptămâni țineau piept cu Turcia. Proviziunea luată de fie-care soldat pentru 10 zile se sfârșise de mult; de vr'o patru zile nu mâncau de cât doară câte un pesmet pe zi. Toate însă s'ar fi părut o nimica, de ar fi fost măcar lemne de ajuns; frigul în strimtorile Balcanilor la sfârșitul lui Septembrie este însă de nesuferit.

Lemne se găseau de ajuns în păduricea din vale, cale de o jumătate kilometru, dar ce-ți sunt bune lemnele dacă e cu neputință să le aduci. În vale, zăpada îți ajungea până la brâu și afară de aceasta îndată după pădurice o droaie de cerchezi aștepta cu nerăbdare pe tăietorii noștri.

Fie-care braț de lemne prețuia un suflet de om.

Dacă s'ar fi trimis o escortă mai mare cu tăietori de lemne, tâlharii numai de cât primeau ajutor de la reduta No. 6. Așa că cu ori-ce preț, afurisita de redută trebuia luată.

«Căpitanul *Burghilea* va primi comanda, — în zori de ziua să fiți sub parapeturi; mâine, Vineri, baiaramul se sfârșește, la două ceasuri să fiți gata!»

Cu aceste vorbe se hotărî chestiunea atacului. După asta apoi cu toții am părăsit bordeiul.

* * *

Zece ceasuri. O noapte frumoasă se întinde de-asupra întăririlor. Stele multe, sclipind de pe cer privesc tabăra cam pustie a batalionului 56. Lângă un bordei fumează un foc prost. Buruienile ude de zăpadă ce în jururi se ține pe densesle, ard «ca para în cenuse», dând foarte puțină căldură celor patru oameni ce fac patrula de pe marginea șanțului, despre partea cea mai slabă, de unde cu mare greu, însă totuși puteai intra în întărire.

Gerul era mare. Zăpada scârțâia sub picioarele santinelilor, care umbla de la un capăt până la altul al șanțului.

— «Iordache, în zori de ziua atacul spre No. 6; ai auzit ordinul căpitanului? Țise unul din cei ce se încăldeau lângă foc, tovarășului său mult mai tânăr de cât densusul.

— «Știu, răspuse cel-lalt trist. Iară-și foc, iară-și moarte... răniți... picioare, mâini rupte, capete prăbușite.. Of! Vasile, Vasile, când ai ști cât sunt de obosit de toate acestea!... Și ce deosebire între gândurile mele de la începutul războiului, și cele ce îmi trec acu prin creeri!... Mă gândeam că plec să scap pe nenorociții de Bulgari, ce se spunea că zac sub jugul turcesc, — mi se părea chemarea noastră așa de sfântă!... și în realitate ce a eșit? Tot războiul, toată compania nu este alt-ceva de cât împlinirea ambițiunilor și hatărurilor celor mari și tari de pe treptele înalte ale societății... Ce crușimi până la atâta făcut-au Turcii ca să aibă drept cei de la cârmă să comită și mai mare crușime trimițând mii și mii de oameni la moarte și la pierire?...

— «Unde's crușimile făcute Bulgarilor?... Nu le ved! Două, trei omoruri?... Apoi asemenea lucru se întâmplă și pe la noi... Dar moartea sutimilor de soldați de ai noștri și de ai Turcilor, asta nu prețuește nimica? Dar milioanele cheltuite, cine le va plăti? cei de la cârmă?... Atâta rău să le fie!» Iordache tăcu. Cu capul plecat, se părea adincit în gânduri dureroase.

— «Numai să scap de afurisita de *Șipca* (urmă el vorba, ridicând capul) apoi nu mi mai trebuie să fiu nici apărător, nici ca să mă apere cine-va. Dracul m'a pus să lapăd universitatea; am pierdut încă un an... dar mama? s'ermana mamă, cât m'a rugat să sta acasă. Ași! par'că era cu puțință?... Dar încă Marioara, cum plângea s'ermana. Nu te duce, Țicea... Ași! Era cu puțință? Acum, poftim! Nu știu încă de voi scăpa viu, dar poate încă să-mi rupă vr'un picior, sau alt-ceva, să mă lase calic pentru toată viața...

Așa vorbea tinerul, și tablourile din zilele trecute de acasă se desfășura d'inaintea ochilor lui.

E mic, mic de tot. Mă-sa îi pieptăna părul, îl îmbrăca; el să gătește să se ducă la cel d'intăi examen la liceu; el mai plângea și mă-sa nu înceta să-l sărute, încurajându-l...

Se mai strecoară și alte scene. El e mare, într'a șaptea liceală. Directorul, un om brutal, îl insultase, Țicând, că nu le trebuie calicilor să învețe carte, dacă n'au cu ce plăti pentru învățământ. Insultă pentru insultă! Sângele și acuma îi se urcă în față. Palma aplicată directorului era sdravănă; abia s'a ținut mizerabilul în picioare... Pe urmă judecata... pe urmă darea afară din liceu... cariera pierdută... lacrămile mă-sei... toate stăteau ca vii înaintea ochilor săi. După aceia întuneric, memoria nu dă nimica îmbucurător.

„Vatra“.

Suneŝe melodióŝe

Tip. „Gutenberg“.

De o dată fața lui surise slab: își amintise de primele ceasuri ale iubirei sale. Ochii ei mari, albaștri, cari în tot-d'a-una îl priveau trist... pe urmă întâlnirile... fericirea lui... Pe urmă ear întuneric. Amintirea greutății de a intra din noă la facultate îi încreți din noă fruntea. În sfârșit student. Pe urmă? Pe urmă gazetele, afurisirile de gazete, ce neconțin vorbeau despre războiu, despre torturile din Bulgaria, despre sfânta datorie a fie-căruia de a merge să lupte pentru liberarea popoarelor sclave. Și eată-l voluntar în batalionul 56 de vânători, și în urmă, printre apărătorii strămtorii de la Șipca.

* * *

Un ceas după 12. Luna ascunsă în norii ce cuprind creștetul muntelui, nu lasă nici o rază de lumină. Niște umbre bijbie încet pe lângă tăciunii focurilor; sunt soldații aleși pentru atacul de noapte al redutei turcești No. 6. Abia, abia s'aud vorbe spuse de conducători către soldați, și sgomotul ușor al munițiunilor și al armelor.

Toată ceata, vr'o 50 de oameni, e strînsă la marginea șanțului, încet se dă comanda de plecare. Călăuza înainte, după densa căpitanul Burghelea și alături prietenii noștri Iordache și Vasile.

De coborât dealul e foarte greu. Înălțimea e aproape verticală, soldații se dedeau unul după altul mai pe brânci, bodogănind încet și înjurând și pe Turci, și pe toată lumea.

— «Cine vorbește? s'aude din întuneric glasul căpitanului.

Nimeni nu răspunde.

— «Cum gândești? o să reușim? Intrebă Iordache încet în franțuzește pe amicul său.

— De sigur, Turcii nu se așteaptă la vr'un atac de noapte.

— Și eă tot așa gândesc, și ciudat lucru, în tot-d'a-una aveam un fel de teamă înaintea fie-căruia atac; acum n'am de loc, vom reuși.

— «Domnilor, nu vorbiți! s'aude chiar la urechile lor, suntem în vederea șanțului turcesc!

Zăpada în vale e mare; oamenii se ingroapă până la brâu, totuși reușesc a înainta.

Ajunseră la marginea păduriceii. Pichetul turcesc e mutat. Frigul a făcut pe Bașibuzuci să părăsească postul și să intre în fortificație. Se părea că au murit cu toții. Nici țipenie de om. Lângă șanț un mic sgomot: vânătorii așeață o scară. Unul după altul se coboară, ajutându-se cu mâinile și puștile, urcă valul de pământ și trec dincolo, sunt în reduta turcescă.

— Unde ești Vasile? s'aude o voce.

— Aici, răspunde Vasile de dincolo de șanț; adă mâna!

Toate se petrec în întuneric.

De o dată s'aude un strigăt grozav: Ura... a. Ura... a.. Ura... a.. a! Toți dau năvală înainte. Iordache, apucat de o furie, de o sete de-a-și resbuna asupra cui-va su-

ferințele de două săptămâni, aleargă și el; lângă densul, cu capul plecat, ținând pușca cu amândouă mâinile, fuge Vasile.

Dintr'un colț sclipesc niște mici scântei, pe urmă altele mai mari și într'o clipă un pojar întreg lumină bordeele turcești; ardea o clae de fin, aprinsă de vânători.

E lumină ca ziua. Turcii, cari habar n'aveau de cele ce se petreceau, desmeteciți din somn, scot capetele prin ferestre. S'aude pe ici pe colea câte o împușcătură, dintr'un bordei unde era sentinela, vr'o 20 de ruși dau asalt pe ușa deschisă. Impușcăturile pîriesc neconțin în aerul uscat de gerul nopții. S'aude toba turcescă și trâmbița. Cea mai mare parte din bordeele de stof sunt aprinse. E cald de te înăduși. Lângă bordeiul, în acoperișul căruia e înfipt un *bunciuc*, încăerarea e grozavă: vr'o 30 de inși îmbrăcați numai în albituri, înarmați mare parte cu revolvere, se apărau de ceata de cazaci. Sulițele își fac treaba. Nu era de cât un măcel desgustător. Cadavrele turcești zăceau pe zăpada care se prefăcuse în roșie-neagră, de sânge și praț.

Vrăjmașul dispăruse. Pe ici, pe colea se mai vedea câte un rănit, care încerca să se ridice, gemând greu. Dar fapt însemnat că răniți nu erau aproape de loc.

Nimeni nici nu cerea ertare, și nici nu erta. Șeful redutei, un bătrân cu barbă albă, era lungit pe o grămadă de leșuri de inimiți. Rușii perduseră a treia parte din oameni. Vr'o cincă nu se mai găseau de loc.

Lângă un soldat turc cu piciorul sfărâmat, Vasile și Iordache țineaă locul doctorilor. Prietenii noștri erau veseli.

— Am scăpat efin, grăi Iordache, se facem numai pansamentele răniților, și marș sus!

S'auđi o detunătură de pușcă, ultima detunătură; pe lângă obrazul lui Vasile șueră un glonte. Densul s'aruncă într'o parte.

— Vai, strigă Iordache, cădend cu fața înainte. Glonțul îl lovise drept în piept.

— Vasile, Vasile, Vasile unde ești? Vino la mine, nu ved nimic!

Vasile se ridică cu greu de la pământ. Lângă picioarele sale Iordache resufla înfundat:

— Rămăi sănătos, amice; nu degeaba eram așa de vesel... nu'mi era de loc teamă! — țise el, apoi închise ochii.

Iordache plângea; plângeau și soldații adunați în jurul mortului.

* * *

Inapoi au plecat vânătorii în zori de ziua. Fie-care soldat ducea câte un sac de galete, orz și cafea. Trupul lui Iordache îl ducea Vasile și c'un sergent. Pe la 6 ceasuri erau deja la Șipca.

«Afurisit răboiu! — sfârși prietenul meu, ștergenduși ochii.

M A R A

(Urmare)

CAP. IX

Inima, săraca

E mare stăpân rușinarea, și om să fi, ca să nu 'i te pleci, dac'o cunoști.

Codreanu crescuse ca vițelul ce suga la două vaci, Pavel la casa părinților sēt și Păvăluț din colo, la bētrâni, n'avuse dar cum și când să 'nvețe a-și călca pe inimă, ca să mai facă și ceea ce vor alții. Tatăl sēu, popa, se plângea adese-orī că bētrâniū îi strică copilul. o facea însă și el mai ales pentru-ca să se desvinovățească pe s'ne, că prea 'l lasă în voile lui.

«De! ce să- faci, dacă l'aū nărăvit bētrâniū!»

Așa dīcea el și acum. Era foarte supērat, dar nu atât pe fiul sēu, cât pe socrūi, care prea erau slabī, și dacă era vorba, nici că se simțea el destul om, ca să 'l scoată pe Pavel din ale lui. Ar fi trebuit s'o înceapă mai de curēnd: acum era prea târjiū.

Era însă în lumea aceasta ac și pentru jocul lui Păvăluț.

Protopopul, deși se dīcea al Butenilor, nu era cu șederea la Buteni, ci în satul lui, unde avea casă și avere frumoasă, pe care de dragul protopopiei n'ar fi părăsit-o.

Acolo trebuia să te duci, dacă aveai vre-o treabă cu protopopul.

«Eū dīc, — grăi Gheorghe al lui Baltă, — că ar fi cu cale să mergem la protopopul, ca să vedem ce-ī și cum».

Gheorghe al lui Baltă era jurat în Buteni și om cu multă greutate: când vorbea el, aveai pe ce să te întemeiezi.

«De!—rēspunse Ioviță al lui Borleū,—tocmai afară din cale n'ar fi,—asta o dīc și eū. Oamenī suntem și noi și trebie să ne știm la un fel».

«E tunsă, orī e rasă!» îl întrerupse Gheorghe rostind vorbele rar și domol.

«Tunsă, orī rasă: s'o știm, — urmă Ioviță,—Dar e lucru cam greū să te duci așa, țop!—în casa omului.»

«De ce-ți vorbesc eū tocmai ție?— grăi Gheorghe.—Tu ești ctitor bisericesc și ai tot-d'a-una câte ceva de pus la cale cu protopopul.—Noi mergem în altă treabă».

«Așa mai da!»

«Vom vedē noi apoi, cum și în ce fel,—urmă Gheorghe.—Să fim odată acolo, apoi grija noastră: te mai uiți în ochiū omului; iți mai dai seamă, cum te poștește să ședī și cum te întreabă de cei de-a casă; n'ai nevoie de vorbe, ca să te înțelegī, când te poți înțelege, iar dacă nu te poți, ai înțeles destul și știi cum stai».

Așa aū și făcut.

S'aū îmbrăcat amēdoī de sērbătoare, Gheorghe a ales doi curcanī frumoși, ear Ioviță a pus în fundul căruței un butoiăș de rachiū de prune, dar rachiū, cum numai la dēnsul puteai să-l găsești, și aū plecat la protopopul, ca să ceară voie pentru împrejmuirea cu scânduri a cimitirului.

Protopopul vedē bucuroși oameni la casa lui deși acum mai ales dacă nu erau de la Buteni: asta a simțit-o Gheorghe 'n dată ce-a dat ochi cu stăpânul casei și mai ales cu stăpâna, care le-ar fi dat, dacă ar fi atirnat de dēnsa, voie să-și împrejmuiască cimitirul fie chiar și cu ziduri de piatră, numai se plece cât mai curēnd.

Prea îi păreaū aședăți, cumpeniți la vorbă, oare-cum călare pe Ducipal oamenii aceștia.

Ar fi și plecat fără multă zăbavă, dacă nu s'ar fi ni merit, ca nepotul protopopului să fie și el aci.

Era Păvăluț al moșului și stetea ca pe spinī.

Nu era chip să se mai stăpânească Gheorghe, care-l vedea și 'i se uita în ochi și dēdea cu socoteală, că nu se simte în largul lui.

«Ei! — întrebă el, când mai vii pe la noi? E cam de mult de când n'ai fost, și oamenii se uită toate Duminecele în strană, ca să te vadă».

Păvăluț era om, cum se dīce prin partea locului, cam albineț și avea subțire de tot pelița pe obraz: când roșea, se vedea rēu de tot, că se cam rușinează.

«Am să viū, — dīse el. — S'a nemerit așa, că nu m'am putut duce pân'acum, dar am să merg».

Nu era în gândul lui să meargă, dar acum, în fața acestor oameni, era peste putință să spună că nu se mai duce.

«Uite! — grăi Gheorghe, — să vii acum cu noi. Poimâne e Duminică și-o să se bucure toți poporeniū, dac'or ști, că ai venit».

O să se bucure toți poporeniū! Mare lucru! El știa, că'n adevēr o să se bucure; îi cunoștea bine pe oamenii aceia, și acum, în clipa aceasta, îi părea peste putință să nu se ducă.

«Acum nu pot», — rēspunse el.

«De ce adecă să nu poți, dacă vrei?» îi dīse Ioviță.

«Uite! — adăogă iar Gheorghe, — îmi faci mie cinstea să stai câte-va zile la casa mea».

Păvăluț se uită strîmtorat la moșu-sēu, ca să spună el, de ce adecă nu poate chiar acum să se ducă. Bētrânul însă era slab în fața nepotului sēu, care era un singur om; cum oare ar fi putut să fie tare în fața unui stat întreg? De! așa numai cu una cu două nu se câștigă inimile oamenilor; el știa, cât le-a umblat în voie, și nu

„Vatra“.

Cerșetorea din Ponts des Arts

Tip. „Gutenberg“, București.

putea să și-l înstrăineze acum, după ce vedea, că ei țin, dacă e vorba, mai mult la nepotul lui de cât la fata preutesei.

«Să te duci.—dise el!—când om ca Dumnealui te pofteste'n gazdă, ai să le lași toate la o parte și să te duci.»

Gheorghe zîmbi pe sub mustață: vedea că bine-a apucat-o și bine-a adus lucrurile, ear mai departe grija lui era.

Păvăluț a plecat cu dînsii, s'a dus, a tras la casa lui Gheorghe al lui Baltă, și par'că toate erau cum alt-fel nici că s'ar fi putut. Încă pe drum se obișnuise cu gândul că nu se poate parochie mai frumoasă de cât cea din Buteni, mai ales când poporenii te vreaș și fără de fata preutesei. Nu-i vorba, când ai moș protopop și nu ești de acasă tocmai sărac, poți s'ajungi popă și fără ca să te vrea satul, dar tot e mai bine să te voiască, fiind-că cu poporenii-ți petreci zilele vieții și Vlădica ține și el să fie într'un gând cu poporul.

Era cu toate acestea foarte greu să te știi în același sat cu preuteasa și cu Maria, fata ei, și-i venea lui Păvăluț să fugă de câte ori se gîndea, că are 'n biserică să dea ochi cu ele.

Asta o știa și Gheorghe.

«O să se supere,—îi dise el Sâmbătă pe la prînd,—preuteasa pe mine, că 'mi-ai făcut cîntea de a veni la casa mea. Nu-i vorba, puțin îmi pasă. Supărarea vine și trece, iar noi tot oameni rămănem. Dar tot n'ar fi rău să mergem și pe la ea: ce dicit?»

Ce putea Codreanu să dicit?

Știa și el, că trebuia să meargă; așa de capul lui n'ar fi fost însă 'n stare să se ducă: îi părea dar bine, c'a dat de cine-va, care-l duce cu de-asila.

Și nici c'avea, dacă e vorba, de ce să se sfiască.

Preuteasa era numai preteasă și nu putea să vorbească de cât umilită cu nepotul protopopului; iar Maria, fata ei, era o gîscă, de care pe el puțin avea să-l doară capul.

Ce-i drept, de la Crăciun n'o mai veduse, dar de atunci și pîn'acum tot nu s'a făcut ea femeie deplină. O fetișcană cam răsărită, dar subțire ca un șarpe, cam oacheșă, cu ochii mărunți, care rid și plini de lacrimi, în vreme ce preajma gurii e croită pe plîns.

Ce știa, ce putea dînsa să înțeleagă? Era destul să te uiți în fața ei, pentru-ca s'o faci să plîngă, și nu o dată el a glumit cu lacrimile ei. Acum însă n'ar fi voit să le vadă, și numai de ele se temea.

Când colo ce să vezi?

Pe când el intra cu inima încleștată la casa preutesei, Maria cânta veselă de răsuna toată curtea și nu cânta rău. Ce va fi visat, ce nu va fi visat peste noapte, era foarte voioasă, par'că a ei era lumea toată, în cât preuteasa se simțea oare-cum rușinată și mult ar fi voit să 'i poată dice lui Codreanu: Iart'o, că ea nu știe nimic.

Fiind însă, că asta nu putea s'o facă, a grăbit la ușa odăii, ca să-i spună fetei cine vine, apoi și-a pus hainele'n rînduială și-a eșit în capul scării, ca să-și primească oaspeții, — foarte umilită, așa cum o știa Codreanu.

«Frumos lucru! — strigă Maria, care se ivi în dosul

ei. — Noi te așteptăm cu plăcinte, și D-ta cine știe pe unde vei fi umblat!»

Preuteasa simți, că 'i se ridică sângele 'n obraji.

Tot așa și Păvăluț cel cu obrazul subțire.

De geaba! — nu știa ce să-i răspundă.

«De! — grăi Gheorghe, — pe oamenii buni și aici, și aiurea tot cu plăcinte-i așteaptă.»

Apoi intrară 'n casă, se întrebă de sănătate și Maria se duse, ca să aducă rachiū și pâne, după cum e obiceiul de primire în partea locului.

Preuteasa nu putea să-și dea seamă, cum vin lucrurile și cum are să prindă vorba. Știa că Gheorghe a fost cu Iovită pe la protopopul și dedia cu socoteală, că ei l'au adus pe Codreanu, dar nu putea să înțeleagă cum staū lucrurile.

Codreanu tot ca dînsa.

Ochii lui și mintea lui erau numai la Maria. Nu poate că cine știe ce, dar se mira și se minuna, cum poate cine-va să se schimbe într'un timp așa de scurt, așa de tare. Nu-i vorba, ochii îi rideau și acum și preajma gurii îi era croită tot pe plîns; pare însă, că acum tot n'ar fi putut s'o facă să plîngă. Prea era voioasă — și oare-cum nu tocmai proastă.

E însă lucru știut, că femeile se schimbă foarte ușor, nu numai așa din Crăciun pînă 'n toamnă, ci pînă chiar și din o clipă în alta.

Când ea află, că Codreanu e în gazdă la Gheorghe și n'a venit, ca să stea, ca alte dată, ci numai ca să dea bună ziua, gura ei se croi pe riset, iar ochii ei erau puși pe plîns.

«Asta nu se poate, — dise ea. — Te știu eu pe D-ta: ear mă minți, ca să mă necăjești și să mă faci să plîng. Să nu mă crezi însă, că sunt și acum tot atât de proastă ca atunci. Ei bine! — nu te cred și n'am să plîng! — dise ea cu îndărătnicie și lacrimile, păcătoasele de lacrimi, o năpădiră, în cât nu-i rămase de cât să iasă rușinată din casă.

Preuteasa ar fi voit să intre 'n pămînt.

Tot așa și Codreanu.

În zadar! — fata avea dreptate: ce-o să dicit lumea, dacă el nu stă la dînsii!?

Gheorghe ședea țepăn și tignit în scaun și zîmbea așa pe sub mustață, uitându-se când la el, când la ea.

«Dacă-i așa, — dise el în cele din urmă, — apoi să mai treacă și de la mine; n'ai ce să-i faci; are întăietatea: eu te las aici.»

A și rămas Codreanu, ca alte dată: așa trebuia să fie.

Nu e lucru mai urit, de cât femeia plîngăreată: dac'o iei cu binele, se indușează de o trec lacrimile, ear dacă-i vorbești verde fățiș, vai de lume. Nu mai știți cum s'o iei și cum să umbli cu ea: te moaie 'n lacrimi de-ți perdi tot rostul.

Era rușinat de silințele ce-și dedia preuteasa, ca toate să 'i le facă pe plac, și de bucuria copilărească ce se oglindea 'n ochii plînși ai Mariei, ear ziua următoare 'i venea să plîngă 'n fața bisericii plină de oameni, care se uitaū la dînsul rîdînd cu părere de bine.

Doamne! ce fericit ar fi putut el să fie, dacă n'ar fi fost acea noapte de nuntă! — Și totu-și.

Aici în biserica plină de oameni, în fața altarului, căruia-și închinase viața, făptura cea înaltă a Persidei se ridica de asupra tuturor și pretutindenți se iveau ochii ei deschiși și limpezi. Era 'n ochii aceia ce-va atât de liniștit și de senin, o voire atât de neîndoioasă, încât sub privirea lor trebuia, par'că, să se aline furtuna mării, să se potolească para mistuitoare a focului: cum ar fi putut el, om neajutorat, să iasă de sub stăpânirea lor.

După Cheruvim, când preotul a ieșit cu darurile, el și-a plecat mai umilit de cât de obicei capul spre pământ și a stat cu ochii închiși, perdut oare-cum în sine însu-și.

Simțea, ca nici o dată mai înainte, că el nu mai poate să facă ceea ce dânsa nu voiește, și o nespuse înduioșare 'l cuprinse, când se gândi la Maria, care era atât de subțirică, de fragedă, atât de dulce la fire și de obidoasă.

«Nu! — și-și dîse el, — nu te lega la nimic, că nimic nu mai poți!».

Era o mișelie c'a venit aici, când se știa legat încât nu se mai poate deslega. Dacă Persida ar fi știut, că el a venit fără de voia lui aici și n'are în el destulă virtute, ca să se hotărască la un fel, l'ar fi desprețuit ca pe un nemernic.

Și totuși Maria era aici, ear Persida departe, și el nu era în stare să plece de la Buteni, așa cum voia, cât mai curând: îi singera inima, când vedea cum tremură Maria, când stă aproape de dânsul, și cum ochii ei se croiesc în toată clipa pe plâns și ear rid în răsfațare.

«Orî sunt, orî nu sunt om!» — își dîse el Lunî după prânz.

Trebuia să plece la Arad.

Nu! Nu la Arad!

Peste dealurile, care despart valea Crișului de a Mureșului, nu era drum de care, dar oamenii treceau pe poteci bătute, și el putea să facă pe un cal bun, în timp de vre-o patru ceasuri, drumul pe la Chisindia și peste Văsoaia la Conop, în valea Mureșului, de unde nu mai avea de cât un ceas bun până la Șoimoș.

Eară cal găsea el la Buteni.

Așa trebuia să facă, dacă era om: la Părintele Isai, cu Părintele la Mara și cu Mara la Arad. Să se aleagă odată într'un fel.

Nu mai erau când el a plecat de cât vre-o trei ceasuri până în seară, dar ziua era frumoasă, luna, deși pe scădute, se ivise pe cer, și nu apunea de cât după miezul nopții, ear calul era puternic și iute: omul adevărat vrea și face.

Dus de gândul acesta, el trecea grăbindu-și calul printre pădurile cu frunziș pișcat de brumă, ici verde de stejar, colo galben de tei și apoi roșu ca sângele de taur, iar după ce s'a întunecat, aceeași lună, în razele căreia se plimbase Nați pe țermurul Mureșului, îi lumina și lui calea.

Lungă, cotită și anevoioasă cale.

Nu e lucru mai urît de cât să treci așa singur și călare pe un cal iute prin mijlocul unei lumi pustii: îți se răcolește oare-cum tot sufletul și ți-e în cele din urmă, par'că nu-ți mai poți da seamă, dacă e în aieva orî vi-sezi numai ceea ce ți se 'ntemplă. Obosit de drum și de singurătate, el nu mai știa deslușit, unde și cu ce gând se duce și toate 'i se păreau ca prin minune. Aușise de atâtea-orî vorbindu-se despre farmecele babelor, care te fac să sborî călare pe ujug, unde te cheamă ursita, și acum simțea, că nu se duce nici el, ci e dus.

Cuprins de simțământul acesta, el se simțea atât de ușor, în cât îi părea oare-cum rău, când a 'nceput să audă lătratul cânilor din Șoimoș.

În fire nu și-a venit însă de cât la casa Părintelui Isai; abia acum s'a încredințat, ca de geaba a făcut drumul cel lung, căci el și aici tot el însu-și rămânea: nu era în stare să bată la poartă, și-i părea bine, că e noapte și nu-l vede nimeni.

«Nu! — dîse el. — Treaba aceasta pot eu s'o fac și fără de Părintele Isai.»

Fără de Mara nu-i venea să meargă la Arad; dar fără de Părintele Isai putea să vorbească cu Mara. Nu era nevoie să mai știe și el.

Porni dar înainte, spre Radna, ca să stea peste noapte la vre-unul din birturile din apropierea mănăstirii și să meargă apoi, ca mâne dimineată, el singur la Mara.

La birt, unde nimeni nu-l cunoștea, putea să intre fără de sfială, să lase calul în grija vre-unui argat și să ceară ce-va de mâncare, căci era flămând hămisit.

«Cunoști D-ta pe Mara?» — întrebă el pe slujnica ce-i așternea masa.

«Cum să n'o cunosc? — Șade numai aci, a patra casă.»

«Nu știi, — e acasă?»

«Alaltă-ierî s'a întors cu fiica ei de la Arad,» — răspuse slujnica.

Codreanu simți că-i trece ca un fel de junghi prin inimă și că 'i se taie vinele de la picioare.

«Cum? — întrebă el. — Persida e aici?»

«Nu, — răspuse slujnica, — s'a dus chiar alaltă-ierî la călugărițe.»

Era o adevărată făcătură: Persida aici! De ce a venit? — de ce n'a rămas acasă, ci s'a dus la mănăstire? Ce s'a 'ntemplat?

(Va urma.)

CEI DOUĂ LĂUTARI

Era mult de-atunci, mult de tot. Puțini numai își mai aduceau aminte de când se pomenise satul cu ei.

Erau amândouă tineri pe vremea aceea, abia le eșise mustața.

De unde veniau și unde se duceau, singurii ei n'ar fi știut să spună.

Fără părinți și fără rude, ei veniau «din lume» și se duceau «în lume.»

Umblau pribegind din sat în sat, învățând ici un cântec și cântându-l dincolo, oprindu-se din când în când pe unde vedeau că le merge bine și apoi iar plecau la drum.

Ajunși aici se opriseră ca și într'alte părți, pentru câtă-va vreme. Apoi, fie că le merse bine, fie că se săturaseră de pribegit, se hotărâseră să rămăie aici de-o-cam-dată și mai târziu «or vedea ei ce-î de făcut.»

De atunci anii trecuseră mulți, mulți de tot. Un veac de om trecuse. De dus pomeniseră ei adese ori mai la început; dar ca și când ar fi fost fermecați, tot pe loc rămăseseră.

Acum nu mai pomeneau de asta.

Erau bătrâni, se învățaseră cu satul și satul cu ei. Nu i-ar fi lăsat nici în ruptul capului.

Și ce e drept, cântau așa de frumos.

Mai erau ei și alți lăutari în sat, cântau și aceia frumos, dar tot m'î frumos, mai alt-fel nu știu cum, cântau Tănase și Costin.

Aveau cântecele lor un fel de farmec pentru toți.

Flăcăii și fetele jucau mai voioși când le cântau ei cântecile pe cari le aușiseră pe când ca copiii încă se fugăreau în jurul horii.

Și bătrânii ascultându-î uitau de nevoile și bătrânețele lor pentru a-și mai aduce aminte de frumoasele zile ale tinereții.

În fie-care Duminecă, ori și de sărbătoare, când timpul era frumos, vedeai de departe pe Tănase «scripcarul» în mijlocul horei, veselindu-se și el la sunetul scripcei lui, șoptind câte-o vorbă glumeață vre-unui flăcău sau vre-unei fete ori «cinstind» câte un pahărel de vin, ce-î trimiteau din când în când bătrânii.

Cinstea era numai a lui Tănase. Cu el se tocneau flăcăii când era vorba de plată, lui îi veneau toate pahărelele cinstite de bătrâni. Și era înalt Tănase, înalt cât o prăjină, de i se vedea capul peste toată hora.

Costin însă era mic și pipernicit, și era numai umbra lui Tănase. El n'avea drepturi nici la vorbă nici la cinste. Ce făcea Tănase era sfânt și Costin n'ar fi și pentru

lumea asta o vorbă împotriva. Și era blând și bun. La horă nici nu știa că și el e acolo, dacă n'ai fi aușit sunetul cobzei. Pe el nu-l cinsteau bătrânii, el cânta înainte, și numai din când în când s'oprea, când Tănase i da lui pahărelul cinstit dîcîndu-î: «Ia, mai bea și tu Costine!»

Dealtmîntrelea asemănător între ei n'aveau de cât povara anilor, ce începuse a le fi cam grea...

Dar toate au un sfârșit pe lumea asta.

Intr'o și Costin cobzarul «mai slab de fire» cum i dicea Tănase în glumă, se îmbolnăvi și în câte-va zile muri.

Din acea și Tănase din vorbăreț și vesel cum era mai înainte, se făcu tăcut și trist. Nu-și da nici el seamă de ce, dar par'că nu mai era același om; par'că-i lipsea ceva. În câte-va zile îmbătrâni cât nu îmbătrânise în 10 ani.

Cât trăise Costin ei nu se despărțiseră nici odată și nici nu se gândiseră că s'ar putea întempla așa ceva. Trăiseră bine, de și câte-odată Tănase găsea de cuviință să scarmene pe Costin, și asta nu din dușmănie, fe-rească Dumne-de-î de așa ceva, ci nu de alta, dar iac'așa din obicei.

Tănase era aspru din fire, și certa mereu pe Costin, și Costin răbda.

Și acum Tănase nu mai avea pe Costin. Vr'o câte-va săptămâni umbla ca pe altă lume. I se rupsesse ceva din suflet. I se pustiise viața.

După câtă-va vreme și luă un alt cobzar de tovarăș. Îl părăsi însă în curînd.

«De geaba! s'a dus Costin, m'am dus și eu, ved eu bine!... Dumne-de-î ne făcuse să ne trăim traiul împreună!»

Nu mult după aceea, Dumne-de-î știe ce i-a venit într'o și, că și-a luat scripca la subțioară și-a plecat din sat.

Trecuse un an. Oamenii pomeneau din ce în ce mai rar de el, ca de un mort, când într'una din zile Tănase se reîntoar-se în sat.

Era bolnav, bolnav greu. Abia se mai târăse până acolo.

«Simt că o să mor! S'a sfîrșit cu mine!» dîse el celor cari veniseră să-l vadă. «Un lucru o să vă mai cer și eu: Faceți-vă o pomană cu mine, și îngropați-mă lângă Costin!... Dumne-de-î ne făcuse unul pentru altu!» Atăta a mai putut să vorbească..

Astă-și două cruci alături într'un colț al cimitirului arată locul unde se odihnesc pentru veci cei doi prietenii lăutari.

TEODOR DĂRMĂNESCU.

„Valra“

Vestală

Tip. „Gutenberg“

CU FLORI, CU RĂMURI VERDI

Dedicație martirilor de peste munți

Cu flori, cu ramuri verzi în mână,
Și 'n piept cu dragoste ferbinte
Eșitu-le-au miț de Români,
Intreg poporul înaintea —

Femei, bărbați cu păr albit,
Și junii feciori și fete june:
Să vadă chipul lor slăvit
Și să le aducă 'nchinăciune;

Cum numai lui Isus cel bun
In cale lumca îi eșise,
Cu ramuri, când era 'n ajun
Să se împlinescă cele scrise . . .

Dar pe când tot poporul 'n Eț
Adoară pe mântuitorii,
Pe cei mai buni păstori ai seț
Și pe 'naintea-mergătorii:

Puternicii, în ura lor
Pe care n'o mai pot ascunde,
Să-și smulgă vreați dintre popor
Și 'n negre temniți să-și infunde.

De ce? Vre-o crimă au săvârșit? . . .
O da! . . . o crimă neiertată:
Că prea mult neamul și-au iubit
Și limba, țara 'ngenunchiată . . .

Deschideți-vă deci voi uși,
Celule strimte, 'ntunecate:
Să între-apostolii, — conduși
De sbiri cu fețele 'n cruntate.

Ei vor intra ne 'nfricoșăți,
Tovărășiți în închisoare
De dragostea a miț de frați,
A tot ce e Român sub soare!

Iar steagul, (cât timp Ei vor sta
Ținuți închiși ca și 'n morminte):
In mână alții l'or lua,
Purtându-l sus! și tot 'naintea!

Zădarnice-s ori-ce terori, —
Luptând pentru dreptatea sfântă:
Românii nici de închisori,
Nici de nimic nu se 'nspăimântă!

Ba temnițele-și fac mai tari
Pentru-a 'nfrunța — la timp — furtuna,
Și mai uniți, mai solidari
In cugete ca tot-d'a-una.

Veniți, luați-și dintre-ai lor,
De lângă rude, prunci, soție:
Ca să-și închideți cu zăvor
In fund de rece pușcărie! . . .

Așa păgânii torturau
Pe-apostolii creștinătății,
De mult, — pe când ei predicați
Cuvântul păcii și-al dreptății.

In temniță-și vearău pe toți,
Și — gândul, vai! mi se 'nșoară —
Ît restigneau, ca și pe hoști,
Pe cruci cu capu 'n jos, să moară . . .

Dar unde sunt păgâni-acum
Cu 'mpărăția lor măreată,
Cu-a lor putere, fală, fum? . . .
S'au stins, ca'n zori a nopții ceață!

Pe când al dragostei cuvânt,
Pe care-au vrut ca să-l sugrume:
Lățitu-s'a peste pământ,
Ați stăpânește-o 'ntreagă lume.

Iar ei, martirii, ce-au tras chinul
Atâtor crude suferinți:
Sunt adorați de tot creștinul
Prin temple, până adă, ca sfinți! . . .

P. DULFU:

BROASCA MINUNATĂ

Schiță americană de MARK TWAIN

Traducție de I. L. Caragiale.

Să vedeți numa ce mi-a povestit secătura ceea bătrână de Simon Wheeler când m'a prins într'un colț în cărciuma minorilor dela Angel.

Era un bătrîn gras și chel, un chip de om care numai decât ți-era drag cum îl vedeai, pentru că era foarte amabil și naiv. Toată vremea cât mi-a vorbit, n'a zîmbit măcar odată, nici n'a ncruntat din sprincene, orî să și fi schimbat el cătuși de puțin fluiditatea inițială a povestirii, dar nici să arate cea mai slabă umbră de entusiasm.

În toate palavrele lui era un accent de sinceritate serioasă care dovedea, fără doar și poate, nu numai că dinsul nu vede nimica ridicul sau burlesc în povestirea lui, dar încă o consideră ca fiind de cea mai mare importanță și pe eroi îi prețuește ca pe niște ființe de o înaltă inteligență, chiar niște oameni de un superior talent.

— Era odată aici (povestește bătrînul meu) un tovarăș pe care îl chemă Jim Smiley. Asta era p'în iarna dela 49, ba mi se pare că era în primăvară la 50, în sfîrșit nu mi aduc aminte tocmai bine când era; destul că trebuie să fi fost cam p'atunci, fiind că p'atunci a venit el aici. Dar în sfîrșit... era un om foarte ciudat. Toată viața și-o petrecea făcînd prinsori. Făcea prinsoare pe or-ce, pe un fleac, pe orice nimic. Nu sta locului pină nu găsea pe cineva cu care să se prinză măcar pe ce. Dacă nu putea găsi să se prinză pentru, se prindea contra. Orice prinsoare îi propunea o primea și era mulțumit, și ce e de mirare, e că avea un noroc orb: orî pentru, orî contra, orî pe ce, câștiga aproape la sigur.

Dar să fi fost alergături de cai—bătăi de câini—dueluri de cotoi—lupte de cocoși—el era în fruntea prinsorilor. De-o pildă, vedea două vrăbii p'un gard, numai decât prinsoare: a din dreapta, orî a din stînga are să sboare întăi. Orî dacă ziceai și dumneata ca el, atunci el se prindea că din contra.

Toți ștîngarii de băeți îl cunoșteau și pot să ți spună multe comedii despre el. Odată nevasta preotului Walker era bolnavă rău, nu mai era nădejde de scăpare. Dar într'o dimineață, iacătă că vine părintele Walker, și Smiley îl întreabă cum îi mai merge bolnavii; părintele zice:

«Slavă Domnului, să vorbesc într'un ceas bun, merge bine de tot; dacă merge tot așa, peste câteva zile se scoală.

— Ei, uite, eă (zise Smiley, așa din instinct și fără

să se gîndească la reu) mă prinz pe ce poștești că nu scapă.»

S'a supărat părintele rău, și nici nu i-a răspuns, dar mi-te să se prinză.

Pe vremea aceea, avea Smiley o iapă pe care pun-gașii de băeți o porecliseră «Coropișnița». Cu mărtoaga aceea a câștigat el multe parale. Iapa avea totdeauna câte ceva: orî tegnafes, orî vreo rană, orî schiopăta, orî cădea d'a 'n picioarele de slăbiciune. La orice alergătură, îi dedea înainte doă trei sute de metri; erau toți siguri că o ajung de pe urmă și'i trec ușor înainte. Aș! tocmai la sfîrșit, par'că intra dracu 'n gloabă, o apuca un fel de năvirlii turbate: se ridica, holbă ochii, deschidea nările, se sbuciuma, se năbădăia, se rescăcăra, ridică deodată, nu știu cum, toate picioarele 'n aer, țopăia când de-o parte când de alta, se giulea de garduri, strănută, țifnea, sforăia, necheză, făcea o larmă a dracului, ridică nori de praf, și totdeauna, dar totdeauna ajungea întăi cu lungimea gitului, just, dar just ca să nu mai încapă vorbă orî tăgadă.

Pe urmă, Jim avea un mops. Să fi văzut lepădătura ceea de dobitoac, nu dedea o lescaie pe el, - o stîrpitură urită care n'ai fi crezut-o 'n stare decât să șterpelească poate un oscior de la bucătărie. Dar ia să fi început prinso-rile, să intre bani în joc, să fi văzut dumneata ce câine! Falca lui de jos odată începea să se 'ntinză, și să și arate colții, și gura roșie ca focul. Puteai s'asmuți asupra lui alt câine; acesta se răpezea la mops, îl mușcă, îl tîria, îl snopea, îl ridică și îl trîntea peste cap; bine. Jacksohn, așa îl chema pe mops, răbda și tăcea, pină când venea vremea. Atunci, când adică prinsorile contra lui se ridicaseră așa că niciunul dintre jucători nu mai avea un ban de pus, atunci odată se făcea mai mititel, se răsucea 'n loc foarte comic și haț! apuca pe celălalt de încheietura labii de dinapoî, și pe urmă sta pe loc nemișcat și clipea dintr'un ochi, și strîngea mereu ca un clește mecanic pină se isprăvea prinsoarea și Smiley își încasa banii. Jackson numai odată a pierdut; dar atunci a pierdut pentru că n'a avut noroc: i-au dat să se bată cu un câine care n'avea deloc labe dinapoî, pentru că un fierestréu circular, din nebăgare de seamă, i le retezase de de-asupra încheieturii.

În ziua aceea, când erau lucrurile tocmai la pont, când toți banii celor de față se scuturaseră, Jackson se repezi să n'hațe cum știa el pe adversar. Dar într'o clipă văzu că l-au tras pe sloară, că față cu un așa

C. Kohnlein & S.

V. S. S. S.

G. Andreotti

„Vatra“.

Flori pentru cântece

Tip. „Gutenberg“, Bucuresci.

adversar meșteșugul lui era fără putere. Deodată ră-mase 'n mirare, apoi căzu în descurajare. Se înțelese bine că mopsul renunța la biruință: fu biruit și 'ncă 'ntr'un chip destul de trist. Atunci, ridică ochii către stăpînul său, ca și cum ar fi vrut să 'i spună că 'i pare rău de i se rupe inima, dar că nu 'i vina lui, căci nu e chip să înhațe de labelle de dinapoi pe un câine care dinapoi n'are labe; și numai decît căzu ca o pia-tră și 'și dete obșteșcul sfîrșit... Ce bun dobitoc, săr-manul! zău, bun dobitoc; dacă ar fi trăit, i se ducea vestea departe; avea ștofă, avea mare talent. Iaca, nu știu cum, dar mă apucă așa o jale când mă gîndesc cum s'a prăpădit bietul mops.

Dar, în sfârșit... toți suntem muritori... Smiley mai avea și căini șoricari, și cocoși bătauși, și toate soiurile de lighioane, așa că nu era prinsoare la care să nu poată lua și el parte. Intr'o zi a prins o broască și a dus-o acasă; zicea că vrea să 'i dea el o educație ade-vărată. Și 'n adevăr, trei luni de zile s'a lăsat de toate cele; toată ziua în curtica lui stetea de capul broaștii s'o învețe să sară în toate felurile.

Puteai jura că n'are s'o învețe nimic: e! cu toate astea a 'nvățato, și încă frumos. Ii dedia o lovitură ușoară cu o nuielușe la spate, și la minut vedea broasca să-rind în aer ca o minge, făcea o tumbă, ba și doă dacă 'și lua vînt bine, și pe urmă cădea jos drept în patru labe ca o pisică. O învățase să prinză muște — una nu 'i scăpa... Am văzut-o cu ochii, adică 'l-am vî-zut, fiind că era broscoiu, 'l-am văzut făcînd exerciții minunate. Smiley il punea pe Danil (așa 'l chema pe broscoiu) jos și începea să 'i cînte: «Hopa țupa, Dani-lache! haide, taică, hopa țupa!» Și într'o clipă diavolul de broscoiu, hop! sărea și imbuca o muscă, și pe urmă se întorcea iar la loc, și începea să se scarpine după ureche cu laba de dinapoi, ca și cum n'ar fi făcut vre o ispravă mare.

Nu se putea să găsești o broască mai modestă și mai cuminte. Dar s'o fi văzut când era vorba să sară pe un loc șes, atunci s'o fi văzut! dintr'o aruncătură sărea mai departe decît orî-ce altă broască. De câte ori era vorba să sară Danil pe un loc șes, Smiley punea la mijloc el din urmă ban. Era omul mîndru și sigur de broasca lui, și avea dreptate; oamenii umblați, cari călătoriseră în toată lumea și cunoscuseră fel de fel de lucruri, spuneau că Danil dă sută la sută 'nainte la toate broaștele din lume.

Bun!... Smiley își hrănea broscuțul lui și 'l ținea într'o colivioară mică și venea adesea cu el în tîrg ca să facă prinsoni. Intr'o zi, ce să te pomenești cu un individ (era străin, nu era de-ai noștri) că s'apropie de Smiley, se uită la colivia și zice:

«Ce Dumnezeu, e! fi avînd în colivioara asta?»

— Da, răspunse Smiley, am și eu vre o păsărică, vrun cînăraș; ori poate, mai știu! vre-o broscuță... Zău că 'i o broscuță; ia uite dumneata cît e de drăguță.»

Individul luă colivia, se uită cu luare aminte în fund, blejdind ochii, o suci, o învîrti și pe urmă:

«Adevărat, așa e. Da' ce faci dumneata cu broscuța asta?»

— E! zise Smiley, o țiu și eu așa, fiind că, după, mintea mea cea proastă, broscuța mea este cea mai săltăreată broscuță din toată țara asta.»

Individul luă iar colivia, se mai uită lung și apoi o dete 'napoi lui Smiley, zicînd așa cu nepăsare:

«Nu mi se pare deloc după înfățișare să fie așa de mai grozavă broscuța dumitale de cît altele.»

— Poate că nu 'ți s'o fi părînd dumitale, dè; poate că dumneata știi, ori poate că nu știi ce va să zică o broască săltăreată. Dar eu... par'că m'aș prinde cu dum-neata pe douăzeci de dolari că broasca mea întrece pe ori care vrei dumneata.»

Individul stete un moment la gînduri și apoi urmă cu un ton mai dulce și par'că cu părere de rău:

«Dè! eu sunt străin aici, și n'am broască; dar dacă aș avea și eu o broască, mai că aș ține prinsoarea.»

Atuncea Smiley zise:

«Foarte bine, foarte bine! Ține dumneata olecuță col-ivia, și eu mă duc să 'i aduc cîte broaște vrei.»

Individul luă colivia, se prinse pe patru zeci de do-lari și șezî jos așteptînd să 'i aducă și lui o broască. Șezî el așa cît șezî dus pe gînduri; pe urmă luă pe Danil, îi căscă gura largă și cu o linguriță mică îi turnă în gușe o încărcătură bună de alice; apoi dete drumul lui Danil în colivie la loc și se puse s'aștepte.

Smiley se duse la eleșteul din apropiere și după ce bălăcise p'în mocirlă, prinsese două broscuțe și acuma le aducea individului:

«Alege pe care poțtești, zise Smiley.

— Care o fi, e tot una, răspunse străinul.

— Bun! acuma suntem gata, nu 'i așa? Pune broasca dumitale lângă Danil, cu labelle dinainte la linie. Gata?... Da! semnalul.»

Alinierea fiind gata, Smiley strigă:

«Una, două, trei! Hop!»

Și fiecare își îndemnă de la spate broasca lui. A străinului, sălbatică, sări cît colo. Danil dete să sară și el, se înțepeni 'n labelle de din'apoi, ridică din umăr de două trei ori, iacă așa... Dar deloc! Danil nu se putea mișca, par'că era mititelul prins într'un șurup. Smiley se 'nțelege, crăpa de ciudă; dar unde să 'i treacă p'în cap ce se petrecuse în lipsa lui. Firește.

Amicul luă banii și p'aci țî-e drumul. Când se depărta își mai întoarse odată capul și zise lui Smiley în loc de adio:

«Zău, nu mi se pare deloc broscuța dumitale mai grozavă de cît altele.»

Smiley stete pe loc scărpinîndu-se 'n cap și privind prostit la Danil căzut jos la picioarele lui.

«Ce nu pot eu pricepe, gîndi el înșfârșit, e de ce broscoiul eșta nici n'a vrut să miște din loc. Ce are?...»

Se aplecă, apucă pe Danil de laba d'înainte și 'l ridică în sus:

«Ce dracu are de 'i așa grea?»

Atunci il răsturnă cu capul în jos ținîndu'l de labelle

d'inapoi, și Danil începu să verse alice ca la două lingurițe pline. Smiley se plesî cu palma pe frunte. Era turbat de necaz. Trînti cât colo pe bietul Danil și o luă la fugă ca un nebun pe urmele amicului... Da, de unde? Amicul era departe, firește, și de atunci Smiley nu i-a mai văzut nutra.

Bun!... Câtăva vreme după asta, Smiley a căpătat...

La acest punct al povestirii, palavrăgiul meu auzi că l' strigă cineva de afară: «Tată Simon!»

«Stai aici, îmi zise el; mă duc să văz de ce mă chiamă; mă întorc numai decît; să-ți spun alta mai lată.»

Dar eă, care mă săturasem de minunile lui Smiley, mă ridicai de pe scaunul unde mă încolțise tata Simon și plecai. In ușa, iată iar palavrăgiul meu, m'apucă de un nasture al paltonului și începe iar:

Stai să-ți spun... După aia, Smiley a căpătat o vacă chioară cu coada tăiată din rădăcină...

— Ei, tată Simon, ia mai scutește-mă pe ziua de azi măcar de vaca ciută. Ce vrei, să-ți înghit toate minunile într'o zi? Mai păstrează-mi și p'altă dată.

— Păcat, zise bătrînul, măcar asta să fi stat s'o ascultî... asta e mai lată.

— Nu se poate; am treabă — noapte bună.

DE DORUL SOARELUI

*Era om crud și sîngeros
Un hoț grosav, vestit în țară;
La drum, în codri 'n ori-ce vară
Prăda în chip nomenos...*

*Trei călărași, pe-un drum, spre seară
L'au prins și l'au legat vîrtos
Ș'într'un arest întunecos
L'au aruncat ca pe o fiară.*

*Cînd hoțul s'a vădut lipsit
De vîi, de codri și de soare,
De toate câte le-a iubit,*

*Simția, cum inima lui moare,
Și-a plîns! — și mort e l'au găsit:
S'a spînzurat în închisoare!*

L. DAUȘ.

DEALUL LUI IVAN

(Legendă populară din Bucovina)

În partea despre apus a satului *Părhăuți*, și anume în mîna stîngă a drumului, care duce la *Todirești*, se află un deal cam înalt, care se numește *Osoiul*.

Pe timpul *mandatarilor* *), spun bătrîni din *Părhăuți*, că pe dealul acesta se afla o casă, în care locuia o vîdană d'impreună cu trei fete ale sale.

Iar fetele vîdancî aceleia țice că erau așa de frumoase, că li se dusese vestea nu numai în întregi *Părhăuți*, ci și prin toate satele învecinate.

Un flăcău, anume *Ivan*, care venise Dumneșeu il știe de unde și care s'a fost pripășit de vre-o câți-va ani în *Părhăuți*, făcînd cunoștință cu fetele acelea și îndrăgostindu-se de una din ele, începî a umbla mai în toate serile la dînsule.

Umblînd el așa mai multă vreme, iată că într'o seară întîlnește pe un alt flăcău străin, care venia din partea despre apus a dealului, adică despre *Podirești*, și care trecea prin apropierea casei, în care locuia vîdana și cele trei fete.

Ivan, uitîndu-se mai de aproape la dînsul și vîdîndu-l că este frumos la față și foarte bine îmbrăcat, se gîndi că nu s'a abătut de florî de cuc pe acolo, ci că de bună samă va fi umblînd și el la fetele vîdancî. De

aceea, fără a mai sta mult pe gînduri, se repezi ca o fiară sălbatică asupra lui, îl prinse de piept, îl isbi la pămînt, și cât ai bate în palmî, îl ucise. Apoi, laeom cum era, nu se mulțami numai cu atîta, că i-a luat țilele, ei cugetînd că va fi avînd cine știe câți bani la dînsul, se puse să-i iea și banî.

Flăcăul ucis însê, din întemplantare, nu avea mai mult de cît șase crețari la dînsul.

Ivan îi luă și pre aceștia și apoi, lăsîndu-l unde l'a ucis, se duse în treabă-șî, ca și cînd nu s'ar fi întemplat nimica.

A doua zi dimineață însê, aflîndu-se flăcăul ucis, întreg satul se puse în mișcare, ca să afle pre ucigaș. Nicî n'a trecut mult timp la mijloc și s'a descoperit, că Ivan e ucigașul.

Iară după ce s'a descoperit cum că întru adevăr Ivan e vinovatul, îndată aă pus mîna pe dînsul. Și nu mult după aceasta porunci mandatarul timpului să se rădîce pî locul acela, unde a săvîrșit el fapta sa cea rea, o spînzurătoare și să-l spînzure în dînsa.

Și cum a poruncit mandatarul, așa s'a și întemplat, și de atunci se numește partea dealului unde a fost Ivan spînzurat, *Dealul lui Ivan*, iară partea despre apus, adică cea despre *Todirești*, se numește și astăzi tot *Osoiul*, cum s'a numit și mai înainte.

S. FL. MARIAN.

*) «Mandatarî» le țice poporul dîregătorilor din primul timp al ocupațiunii austriace.

IN OPRESSORES

*Fericit va fi cine va lua copiii lor
din fași și va zdrobi copul lor de pie-
trele drunului.*
Psalm 123.

Tu te plângi că milă nu-î ?
Mă aștepti tu mila lui ?
Haina ei ți-o ia din eu,
 Pânea de pe masă.
Casa ta, și ei stăpâni !
Prindeți ce vă cade 'n mână,
Și-î loviți la mir, Români,
 Că-î la voi acasă.

Numai temniți ne-au zidit,
Numai lanțuri au gătit,
Numai cuie-au făurit,
 Crucei de schingiuire :
Dar, pe moși și pe nepoți
Și pe iad pe dracii toți,
Nu mai vrem să fim iloți
 Nu vrem umilire !

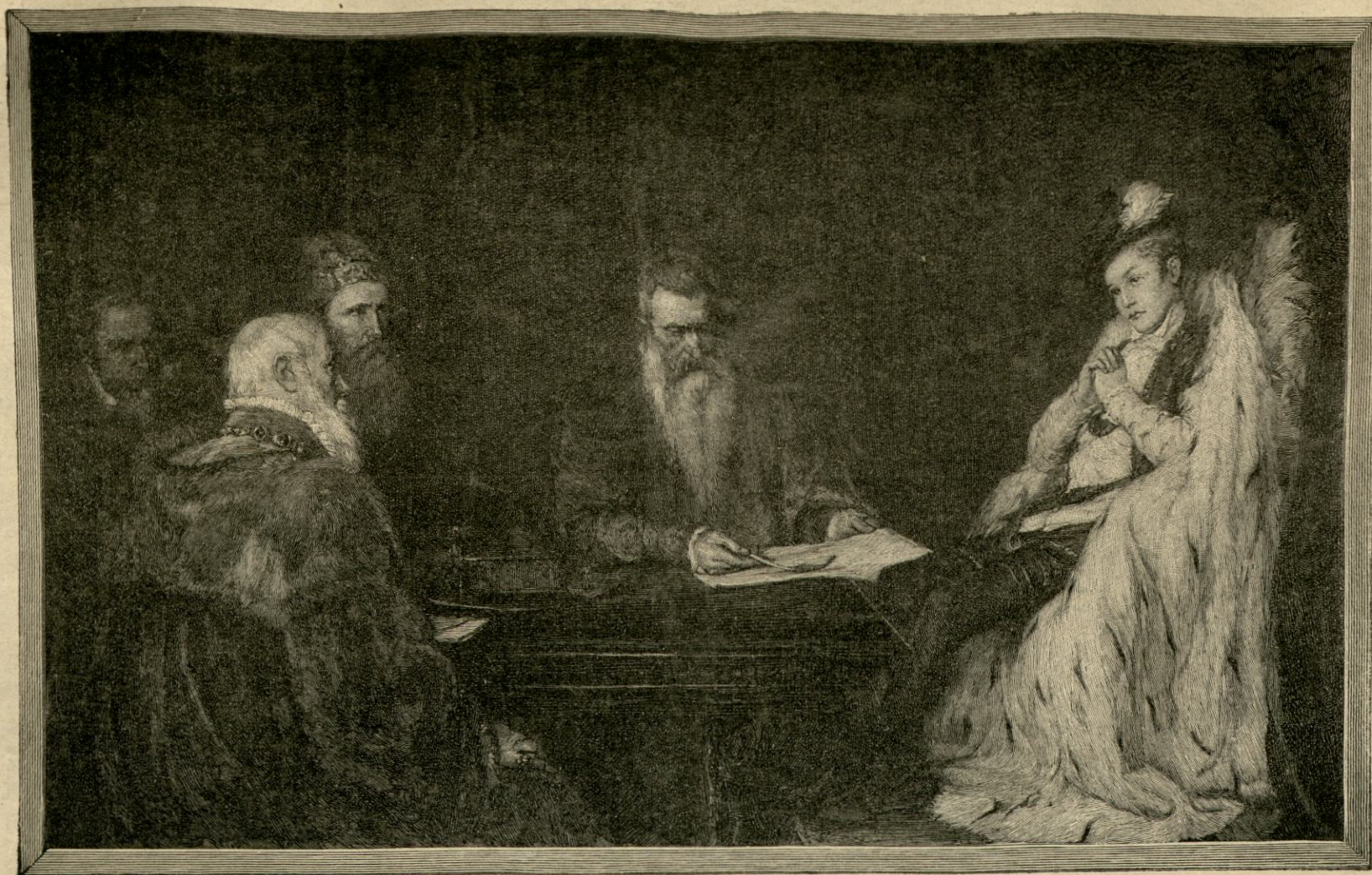
Noi ne-am plâns și am plâns de-ajuns
Ne-au bătut, și ne-am ascuns ;
Ne-au scuipat, și n'am răspuns —
 Am crezut în soarte.
Noi murim de miș de ori :
Și e laș așa să mori !
Sus, Români ! Suntem datori
 Numai cu o moarte.

Prigoniți de soarte noi ?
Slabi și de virtute goi ?
Lași copii din tați eroi ?
 E mințit cuvântul !
Ați ne prigonesc acei
Cari ne cred bărbați mișei,
Că privim tăcând la ei
 Cum ne 'nehid mormintul

Stați cu mâna 'n sin flăcăi ?
N'auziți plângând prin văi ?
Ceru-î roșu de vâpăi
 Și se umflă vadul :
Dumnezeu ni-e într'ajutor !
Dacă și El e de-ai lor,
Nu-l mai vrem ocrotitor :
 Ne 'nfrățim cu Iadul.

G. COȘBUC.

„Vatra“

Eduard II, înainte de subscrierea celei d'întâiu sentințe de moarte

Tip. „Gutenberg“.

FREAMĂTUL PĂDURII

DE SCRITORUL RUS V. KOROLENKO

Intr'o zi, aud în pădure sunând tra-ta, tara-tara ta-ta-ta! Eă eram copil și nu știam ce-î asta: vedeam paserile sburând din cuiburi și țipând a primejdie. Credeam, că e vr'o dihanie care cântă așa frumos. Ei, dar nu era dihanie; era boerul, care trecea călare prin codru și cânta din buciom. După el veneau gonacii și copăii. Să fi vădut tu, clopce, pe Opanas Șvidsky, în bluza albastră, cum venea în urma boerului. Avea o căciulă cu șireturi de aur; pușca îi strălucea pe umeri, iar la soldul stâng îi atârna bandura. Boerul avea drag pe Opanas — dar cum Doamne nu! — că Opanas cânta nevoe mare cu bandura și cânta și din gură. Ehe, dar frumos era Opanas, zău frumos! Boerul era stîrpitură pe lângă el, eac'asa! Boerul era chel, avea nasul roșu și ochii lui, chiar dacă erau veseli, nu erau ca ochii lui Opanas. Când se uita Opanas la mine, mă umfla rîsul, ehei, și eă nu eram doară fată. Așa om era.

Eă m'am ascuns în bordei. Am vădut că boerul s'a oprit. Roman a eșit din bordei și a ținut scările boerului, ca să descălece.

«Cum o mai duci?» A ăis boerul.

«Cum s'o mai duc? Bine, mulțam de întrebare. Da Domnia Ta?»

Veđi, clopce! Roman nu știa cum să răspundă boerului. Toți gonacii aă rîs de întrebarea lui Roman, și a rîs și boerul.

«Bine și eă, Romane! Da nevasta unde ți-ai ascuns'o?»

«Unde mama smeilor s'o ascund... E acolo... în bordei.»

«Bine! O să dăm noi bună-điua și în bordei. Voi așterneți pe jos țoale» ăise boerul către gonaci, să facem un chef pe iarbă, în cinstea lui Roman, căci s'a însurat.»

Ei aă intrat în casă. Opanas și Roman veneau mai la urmă, cu căciulele în mână; în urma urmei venea Bogdan bētrānul, știi clopce, sluga cea mai cu credință a boerului. Ehe!, bētrān era și aspru cu oamenii curții, da cu boerul era căne nu alt-ceva. Crescuse la curte de copil, ținuse în brațe pe tata boerului și apoi pe boerul. Da, clopce, căne era! Să gudura și să așternea la picioarele boerului și 'i săruta picioarele. Multe lacrimi aă curs din pricina lui Bogdan și multe pēcate își lua pe suflet, tot numai ca să placă boerului. Boerul da un semn numai, și Bogdan ar fi rupt cu dinții și pe tată-seul! Așa om era.

Eă vream să ved tot. Unde se învērtea boerul, eram și eă acolo. Mē țineam de el. Boerul stetea în mijlocul bordeiului, își rēsuca mustața și rīdea; Roman sta în fața lui, tropotea din picioare și 'și învērtea căciula în mână, Opanas se răzīmase de perete și sta așa.

Acum boerul se întoarse spre Ocsana. Ea sta într'un colț pe vatră, cu ochii plecați și roșie ca floarea macului. Ehe! Ea par'că știa că mare lucru o să se întēple din pricina ei. Una să-ți spun eă, clopce: și boerul și

Opanas și Roman s'aă uitat de odată la Ocsana, și când să uită la femeie trei bărbați de-odată, ferească Dumneđeă, lucru nu se sfirșește bine. Știu eă. Ascultă-mē ce 'ți spun, că am vădut eă cu ochii mei.

«Ei spune-mi drept, Romane» ăise boerul «ți-am dat eă nevastă rea?»

«Mai știu eă!» rēspunse Roman «bună, rea, ca toate femeile! La urmă, e de dus cu ea.»

Opanas a dat din umeri, și l'am aădit ăicēnd încet: «E de dus cu ea! Pēcat, că a ajuns pe mână unui gură-cască!»

Roman, a aădit și el. S'a întors către Opanas și a ăis: «De ce sunt eă gură-cască, pan Opanas? De ce?»

«De aceea...» rēspunse Opanas. «Ești gură-cască, omule, că nu știi să-ți păzești nevasta.»

Așa vorbe i-a spus Opanas! Boerul a bătut cu piciorul în pământ, Bogdan a dat din cap, iar Roman a stat puțin pe gânduri, apoi și-a ridicat capul și s'a uitat țintă în ochii boerului.

«S'o păzesc? De ce s'o păzesc? De cine dracu s'o păzesc?» Rēspunse el lui Opanas, dar se uita tot în ochii boerului. «Aici în pădure nu sunt oameni — boerul vine căte-odată. De cine s'o păzesc? Vezi, tu cazac nemernic, că nu mē poți necăji cu vorba! Sērace Opanas, să nu mē superi, că-ți sare capul cu creeri cu tot!»

El și-ar fi dat în petec, dacă nu se punea la mijloc boerul. Pan a bătut cu piciorul, și ei aă tăcut.

«Tacă-vē gura, pu! de năpircă! N'am venit doară să ne batem. Aădi tu!... De seară facem vēnătoare colo în mlaștină...»

Ei, băeți haideți!»

Boerul a eșit din bordei, Bogdan după el, gonacii puseră masa pe jos pe iarbă, Opanas a întârđiat în tinda bordeiului cu Roman.

«Ei, ce te superi, Romane!» ăise cazacul. Ascultă ce am să-ți spui... aă vădut tu, cum am ingenunchiat și am sărutat picioarele boerului, să-mi dea mie pe Ocsana de nevastă... mi-e dragă... Ei' acum să te vadă Dumneđeă creștine... tu 'i ești bărbat, v'a cununat popa... tu ai avut noroc. Dar inima nu mē rabdă, să ved cum 'și bate joc boerul de tine și de Ocsana...»

Ha, ha! Nimeni nu știe ce am pe inimă... Nu zeu... Mai bine împușc și pe boerul și pe nevastă-ta...»

Roman a făcut ochii mari și sta cu gura căscată.

«Ai nebunit, cazacule? Ce dracul vorbești?»

Eă nu știu ce a rēspuns Opanas, căci a șoptit. Am vēzut însă pe Roman, că 'și șterse fruntea de sudoare și a pus mână pe umărul cazacului.

«Ei, Romane!» zise cazacul mai tărișor. «Du-te acum! Dar să nu te arăți, să nu bānuiască boerul! mai ales de Bogdan să te ferești. Tu ești prost ca gardul — să nu bei mult vin! Să veđi, boerul o să te trimeată cu gonacii

în mlaștină, iar el o să rămâe aici... tu du-te cu gonacii până la un loc, mințește-le ceva și te întoarce... să nu uiți, mă, să te întorci.»

«Bine, bine!» răspunse Roman. «Am să-mi umplu pușca cu glonț nu cu alică... Las numa!»

Ei eșiră din tindă. Boerul sta pe țeale și bea. Când a sosit Roman, boerul umplu paharul și l'a dete lui Roman. Ehe! frumos pahar avè boerul, dar vinul, ce frumos era! Roșu ca sângele—știu eu! Când beî un pahar, îți vine să tot riști, când beî două te apucă plânsul, iar când beî trei, te-a dat gata și te-a trîntit sub masă.

Ehe! Ți-o spun eu: boerul era șiret. El voia să îmbețe pe Roman, ei, dar nu era pe lume vin să doboare pe Roman! El a luat paharul boerului și l'a dete, a supt și pe al doilea și pe al treilea—îi sticleau numai ochii în cap ca lupului, și 'și răsucea mustața. Boerul ferbea de ciudă.

«Uite, omul dracului cum suge vinul, și par'că bea apă! Altul, ar fi plâns de mult, dar ăsta uite-l, — i'am făcut chef numai.»

«De ce să plâng?» dîse Roman. «Asta mi-ar lipsi. Să urlu ca femeile, când vine boerul pe la casa mea? Slavă Domnului, n'am de ce plînge. Plîngă dușmanii mei, dar eu...»

«Scurtă vorbă» dîse boerul rișend. Cum ved ești mulțumit cu starea ta?»

«Păi, de ce n'aș fi?»

«Îți aduci aminte, cine ți-a fost cumetru? Biciul, nu' așa?»

«Biciul, zău! De aceea dîc mereu: Roman a fost prost, ba ce prost. Ce știam eu ce-i dulce și amar. Da mulțumesc boerului, că m'a învățat să fiu cuminte!»

«Bine, Romane, asta-mi place! Acum să-mi faci și tu o slujbă. Să te duci cu oamenii mei la mlaștină și se 'mi împuști niște rațe.»

Roman se uită pe cer și dîse boerului:

— E prea târziu, Pan! Mlaștina e departe, și la noapte o să vremuiască.

Boerul era beat gata și când era beat era arțăgos și nebun. Când a audît el că oamenii dau dreptate lui Roman și că șoptesc între ei, s'a făcut roșu de mânie și a învățat ochii în cap și a isbit cu paharul în masă. Toți tăcură.

Opanas n'a tăcut.

«Gândește-te, Pan! Cum să trimeți oamenii în puterea nopții și pe vreme de furtună? Cine mai face vînătoare așa?»

Ei, cazacul era obraznic rău. Și de ce să nu fie? Cei-alți oameni erau iobagi, și să temeau. Opanas nu era iobagi, era cazac fără stăpân în lume. Crescuse la curte că-l avea drag boerul pentru cântece.

Spunea boerului vorbe, pentru care altul ar fi pățit-o rău. Așa și acum. La început boerul s'a ridicat să-l pămuiască, la urmă a zis:

«Opanas, tu ești cuminte! și tot nu știi, că nu e bine să 'ți bagî nasul între ușe, că ți-l strînge»

Așa l'a dîs. Opanas a tăcut; a deslegat bandura, a ridicat capul spre cer sus, acolo unde zboară vulturul în roate, unde urlă vîntul și alungă norii. Cazacul asculta cum vîjăe brații.

El a început să cânte. Oh, clopce! Tu n'ai audît pe Opanas cîntînd! Bandura e—uite o jucărie oh dar cum vorbește ea când e în mînă de om! Cum alergău degetele lui Opanas peste bandură, rideau și plîngeau coardele, spunea cum geme pădurea frămîntată de vîforul nopții, cum cântă iarba uscată de pe stepele pustii când

șueră vîntul, spunea cum murmură iarba pe mormintele înalte ale bătrînilor cazaci.

Suna bandura așa de înfricoșat și așa de blînd! Era cîntecul, cum plînge panna pe pan Iwan: cazacul cînta povestea care avea să se întîmple boerului nostru. Și boerul nu l'a înțeles.

Ađî nu mai cântă nimeni cu bandura așa frumos și n'o să cânte cât va fi lumea! Ađî vin oameni, cari au umblat pămîntul, au vedut Ucraina toată și Kiev și Poltava și Cercasc, dar toți cântă cu alte instrumente! Ci că s'au stins cîntăreții bandurei, s'au stins, și n'au să mai fie alții cât o fi lumea!

Par' că aud și acum cîntecul: uite ici stă cazacul cu bandura, colo boerul cu fruntea plecată și plînge, oamenii se îngrămădesc pe lângă cîntăreț, bătrînul Bogdan dă din cap mereu... iar de asupra geme pădurea... ca acum... și cazacul cântă, cântă...

Ah, boerul n'a înțeles că Opanas îi cântă lui! N'a înțeles, că de înțelegea nu se întîmpla lucru de groază și panna n'ar fi plâns în palat de mila bărbatului ei!

Boerul își șterse ochii și dîse:

«Ei, destul cîntec! Romane, haid! Pe cai, băeți! Și tu, Opanas, pleacă și tu cu ei!... Ce cînti tu, nu se întîmplă nici odată...»

«Pan, la noi dîc oamenii așa: ce spune povestea și cîntecul e tot-d'a-una adevărat. Adevărul lor e ca aurul: nu ruginește. Așa dîc oamenii la noi.»

Boerul se aprinse.

«Or fi dîcînd la voi, la noi nu. Haid, pleacă, Opanas, că mi-e silă să te mai ascult!»

Opanas a tăcut puțin și iar a dîs:

«Să ne întorcem, Pan, acasă! Nu e bine ce faci!»

Acum boerul era mînios foc și împinse pe cazac cu piciorul ca pe un căne.

«Piei, drace! Tu ești babă, nu cazac! Piei de-aici, că te ia dracul! Și voi—câni, ce stați? Nu mai sunt eu domnul vostru? Am să vă arăt eu ce n'au vedut tații voștri de la tații mei!»

Opanas s'a ridicat, întunecos ca un nor, și s'a uitat spre Roman. Acesta sta rădîmat pe pușcă, nepăsător, par'că nu s'ar fi întîmplat nimic. Opanas își isbi bandura de un molid și o făcu toată țandări. Apoi a încălecat.

Roman cu pușca pe umăr se întoarce spre Ocsana: — Culcă pe Clopcie, și fă patul pentru Pan.

Au plecat toți. Pan a intrat în bordei. Calul îi era legat de un copac. Era în amurg, pădurea suna de vînt și cădea stropi rari de ploae... ca acum. Ocsana m'a culcat în pod pe fîn... A stat lângă mine până am adormit. O audiam plîngînd.

Eu eram copil. Ce știam!

Ehe! Intr'un târziu mă deștept... aud pe cine-va umblînd pe lângă bordei, și mergînd la calul boerului... A deslegat calul! El sforăia, isbea cu picioarele, a rupt-o de fugă prin pădure, și nu l'am mai audît. Iar am adormit. Iar m'am deșteptat... acum erau tropote de cal... A boerului?... Nu. Era un om călare. S'a oprit și a bătut la fereastră.

«Pan, Pan! Deschide! Cazacul te-a luat la ochi... Ți-a deslegat calul.» Era glasul lui Bogdan.

Abia a dîs, și cine-va l'a apucat de spate. Eu m'am speriat și-am audît cădînd la pămînt un om.

Boerul a deschis ușa și-a eșit cu pușca în mînă. In fața bordeiului Roman l'a prins de gât și l'a dat jos.

Acum vedu boerul că e rău cu dînsul.

— Romane, lasă-mă! Așa ți-e omenia?

— Așa boerule! Mult bine mi-ai făcut, și iacă răsplată! Boerul gemea sub genunchii lui Roman.

— «Opanas, scapă-mă! Eu te am iubit ca pe copilul meu!»

— Da! M'ai iubit cum iubește bățul spatele... m'ai gonit ca pe un câne..

Boerul se ruga acum de Ocsana:

— Roagă-te, Ocsana, să mă lase! Tu ai inimă bună!»

Ocsana sta cu mâinile încleștate d'asupra capului:

— «M'ai făcut de ocară, Pan, n'ai avut milă de mine, ți-ai bătut joc de nevasta altuia... și acum te rog de mine... Doamne, ce să fac?»

— «Lăsați-mă! striga boerul. In Siberia aveți s'ajungeți pentru mine, mișeilor!»

«N'ai grijă de noi, boerule!» dîse Opanas. «Eu știu ce să fac. Îmi iaș pușca pe umăr, îmi adun câți-va tovarăși și iaș pădurile d'alungul și ne plimbăm. Iar noaptea, de-om vrea să facem vizită în sat, o să o facem direct în casa boerului... Romane, ia de picioare pe boerul, să-l ducem mai în ploae.»

Boerul țipa și se apăra, Roman bolborosea ceva, iar Opanas rîdea ca nebunii. Eă de groază am alergat în casă, la Ocsana. Ea sta pe laviță, albă ca peretele... A-fără urla vîntul, ploua tare și din vreme în vreme rîsuna pădurea de tunet.

De-odată am auzit în pădure gemînd, dar așa de jalnic, încât și ađi mă cutremur și de atunci doar au trecut atît amar de ani...

«Ocsana, cine geme în pădure?» am dîs eă.

Ocsana m'a luat în brațe și m'a legănat.

«Taci și dormi... Nu-i nimic... Geme pădurea...»

Și într'adevăr gemea pădurea, gemea a groază.

Am stat așa cât am stat, și am auzit de-odată o împușcătură.

«Ocsană!» am dîs eă sîrînd «cine a împușcat acolo?»

Ea mă legăna mereu și îmi dîse:

«Taci și dormi... Nu e pușcă... E glasul lui Dumnezeu... a trîsnit unde-va.»

Și mă stringea în brațe, și mă legăna... și gemea jalnic pădurea și trosneau brađii de vînt... și am adormit.

Cînd m'am deșteptat a doua dî, era soare și cald. Ocsana dormea îmbrăcată pe vatră. Mi-am adus aminte de aseară și credeam, c'a fost vis.

N'a fost vis... Am ieșit din casă încet, să nu deștept pe Ocsana, am fugit în pădure... paserile cântau vesele și roua sticlea pe frunze... am fugit mai departe... lângă un tufiș zăcea boerul și alături Bogdan bătrînul... sânge închegat pe piept... boerul liniștit și galben, Bogdan cu fața aspră par'că era viu.» — — —

«Ei, ce s'a întemplat cu cei-l'alți?» întrebai eă, cînd vedeai că bătrînul își pleacă fruntea și tace.

Ehei! Cei-l'alți? Cum a spus Opanas. Roman a plecat la mlăștină și a sosit înaintea oamenilor, pe un drum mai scurt. El a scăpat de vină, căci au mărturisit oamenii, că el n'a putut omori pe boerul. Opanas și-a aflat tovarășii și se ținea pe la răspîntii. Ei, cazac! Așa i-a fost scris de la naștere. El venea des la noi, mai ales cînd nu era Roman acasă. Cînd venea, cânta câte un cântec și pleca. Venea și cu tovarășii une ori... și Roman îl primea... Ehei, drept să-ți spui, nu era lucru curat... Uite pe Sahar și pe Maxim, vin și ei! Cînd te uiți la ei, nu știi care seamănă cu Opanas și care cu Roman,

și ei nu sunt copiii ci nepoții lui Roman... Ei, geme tare pădurea, o să vremuiască...»

III

Era seară. Brađii să clătinau în vînt. Lătratul vesel al cînelui vestea sosirea pădurarilor. Ei intrară grăbiți în bordei. Mai târziu sosi și Motria cu vaca.

Pe vatră ardea focul. Noi eram toți în bordei. De și eă vedeam des pe Sahar și pe Maxim, acum îi priveam cu deosebit interes. Fața lui Sahar era mai neagră, sprincenele îmbinate, ochii aveau o căutătură întunecată, de și trăsăturile feței aveau expresiunea bunătații. Maxim avea ochi veseli, verđi, și zîmbitori.

«Nu ți-a povestit bătrînul despre bunicii noștri nimic?» întrebă Maxim.

«Ba m'i-a povestit!»

«Așa face el. Indată ce aude freametul pădurii, își aduce aminte de ce-a fost. Acum toată noaptea n'o să doarmă.»

Bătrînul sta nemișcat la masă, par'că nu înțelegea că de el e vorba. El zîmbea fără înțeles și da din cap. Numai cînd trecea peste bordei o undă mai puternică de vînt, devenea neliniștit și asculta cu fața îngrozită.

După cină, se făcu liniște în bordei. Candela arunca o lumină palidă și greerul își cânta monotonul său cântec... dar în pădure cântau o mie de glasuri puternice, amestecate și pline de înțeles. Erau par'că atâtea puteri amenințătoare care ținea prin întunec sfat și se pregăteau să năvălească toate de-odată asupra tăcutului bordei. Une ori creștea urletul, atunci ușa trosnea ca isbită de afară, prin coș gemea vîntul cu glasuri jalnice, amenințătoare și pline de fior. Une ori se liniștea vîntul și o tăcere grozavă îmi umplea inima cu o groază nepricepută, apoi urletul rîsărea din nou, par'că brađii voiau să se ridice din locurile lor și să sboare cu vîntul departe în țeri necunoscute.

Eă ațipeam, dar nu puteam să dorm.

Bătrînul dormea pe laviță și din vreme în vreme întindea mîna căutînd pe cine-va. Fața bietului bătrîn avea expresiunea spaimii unui copil în momente de neajutorare.

«Ocsana!» îl auzii eă murmurînd «cine geme în pădure?»

El întinse mîna și asculta... «Ehei nu-i nimic... E vîntul... geme pădurea, geme... geme.»

Au trecut câte-va minute, fulgerele luminară bordeiul, brađii străluciră în forme fantastice și iarăși cădură în întunecul nopții, în mijlocul furtunii. Acum un fulger puternic întunecă lumina palidă a candelii și un trîsnet umplu pădurile de vuet.

Bătrînul iarăși a tresărit pe laviță.

«Ocsana! Cine a împușcat acolo?» «Taci, moșule și dormi!» dîse Motria supărată. «Așa o păți cu el, cînd e noaptea furtună. Vorbește tot de Ocsana și ea biata e moartă de atîta amar de ani!»

Motria șopti o rugăciune, și iarăși se făcu tăcere în bordei. Se audea numai freametul pădurii și murmurele întrerupte ale moșului: «Geme pădurea... Ocsana... geme pădurea...»

In curînd cădu o ploaie puternică și rîurile de apă m'au făcut să nu mai aud urletul vîntului și freametul pădurii.

E. FLORESCU.

„Vatra“.

Odaliscă

Tip. „Gutenberg“.

FEL DE FEL

VARIETAȚI

Mania duzelor. Ziarele din București, de cât-va timp înregistrează mai în fie-care și câte un duel — și tot între persoane cunoscute.

Provocările la duel au ajuns o manie, o boală. Și e ridicol la urmă tot duelul: combatanții — rogu-te! — ies afară din București pe un câmp și se bat, nu cu săbiile, țerească Dumnezeu! Cum să te apropii de om, când are sabie în mână? Să te expui să te sgarie cu sabia la vr'un deget? Mai bine cu pistolul, căci stai departe de creștin și apoi poți să te înțelegi cu inamicul: amândoi impușcă spre Nadir ori spre Zenit, dar numai spre dușman nu. Onoarea e satisfăcută și publicul e purtat de nas de acești «cavaleri».

Pe timpul lui Ludovic XIV, oficerii dintr'un oraș din sudul Franței, se provocau necontentit la duel. Regele a trimis un general mai sever ca să vindece boala aceasta a oficerilor. Era greu!

Dar iată ce-a făcut generalul. A dat o masă oficerilor și le-a spus la masă că el nu e contra duelului, dar cere ca ori-ce duel să i se facă cunoscut.

Imediat după masă, un căpitan îi face cunoscut că a provocat pe altul la duel pentru «afaceri de onoare». Generalul auzind care e «afacerea» a zîmbit.

— «Duelați-vă! E o cestiune gravă! Căpitanii s'au duelat. A doua și îi întelnește generalul.

— Ei, v'ați duelat.

— Da, răspuse unul.

— Dar cum? Nici unul n'a murit? Asta nu se poate. Duelați-vă din nou.

Căpitanii s'au duelat din nou. Generalul i-a pus să se duzeleze a treia, a patra și a cincea oară. Oboșiți în urmă, căpitanii au spus generalului, că s'au duelat d'ajuns și «onoarea» le e satisfăcută.

— «Dar nu și onoarea duelului! ce? Vă duelați numai, ca să dică lumea că v'ați duelat? Nu merge! Unul din voi trebuie să moară! Apoi pe biruitor am să-l impușc ca pe un criminal.

Și așa a fost. La al șaselea duel, — de frică, ea de bună voie — un căpitan a fost ucis, iar cel-alt a fost condamnat la moarte pentru moarte de om.

De aici înainte ofițerii nu s'au mai jucat de-a duelul.

Mai drastic a fost mijlocul regelui svedian Gustav II de-a vindeca boala duzelor. Lumea era îngrozită de duzele. Două nobili arțăgoși fac cunoscut regelui că se duzează: cestiuni grave.

Regele incuviințează, le hotărăște însă locul și timpul. La ceasul hotărit nobilii vin. Venise și regele. Spre mirarea lor, duelanții văd la fața locului un mormint nou săpat și o spânzurătoare, iar de-o parte un popă și un călău.

— Așa, duse regele. Fiind cestiunea gravă, unul din voi trebuie să moară. Iată, i-am pregătit mormântul. Popa e aici. Cel-lalt dintre voi va fi spânzurat pentru omor. Călăul e aici. Acum începeți!

Nobilii au îngălbinat. Au căzut în genunchi, s'au rugat, spunând că se impacă. N'a ajutat nimic. Și peste

un ceas mormântul a înghițit un nobil și spânzurătorea a mâncat pe altul.

Cât a trăit Gustav nu s'au duelat Svedienii!

Frica de moarte. Impărăteasa Caterina II a Rusiei era îndrăzneată și curajoasă în vreme de primejdie, era femeie cultă și de spirit, dar de moarte nu voia să știe nimic. Istoria nu cunoaște un om care să se fi temut într'atâta de moarte, ca împărăteasa Ecaterina. Ea ocolea totul ce putea să-i amintească moartea. Ea urgisea culoarea neagră și dase ordin ca nimeni să nu poarte în Petersburg haine negre. Toate îngropăciunile în oraș trebuiau să se facă dimineața înainte de 6 ceasuri. Când muria cine-va la curte, împărăteasa pleca din oraș. Nici chiar trăsurile nu era iertat să fie lustruite negru.

Ordin polițienesc. Pe vremea lui Vodă Barbu Stirbeiu era holeră în București. Poliția lipise pe ziduri următorul ordin: «Fiind holeră, poruncim cetățenilor cari se întorc după zece ceasuri din noapte acasă, să nu cânte pe drum nici să nu facă sgomot.» Ce avea a face sgomotul cu holera, nu se știe, dar poliția ordonase așa. Intr'o noapte căți-va tineri, cam turțiți, se întorceau de la o cârciumă cântând pe stradă. Era pe la 12 noaptea. Gardistul le ține drumul. «Cum, domnilor? N'ați citit porunca? Cine se întoarce acasă după zece noaptea nu are dreptul să cânte!» — «Am citit!» duse unul mai isteț «dar noi nu ne întorcem acasă; noi mergem într'altă cârciumă.» Acest răspuns neașteptat a zăpăcit pe gardist. Tinerii au plecat în pace. A doua și însă ordinul poliției era schimbat: «Fiind holeră, poruncim cetățenilor să nu facă sgomot și să nu cânte pe drum după zece ceasuri noaptea, ori se întorc acasă ori nu se întorc!»

Dama modernă își lasă copilul în brațele doiceii, iar ea ține în brațe câni. Dama modernă își maltratează bărbatul, slugile și pianul; injură și cântă de se sperie vecinătatea. Dama modernă se duce la biserică numai când are pălărie nouă; la prietene se duce numai ca să își dea vint poștei de clevertire. Dama modernă doarme până la amiazi; ea n'are idee ce e degetarul și nu poate deosebi un ac de cusut de o furcă. Dama modernă ar da mult să știe în ce țară crește sarea din pământ și cum sug puii de pasere lapte de la mamele lor. Dama modernă mănâncă pe ascuns ouă și șuncă iar la masă între oaspeții ia numai două linguri de supă, ca să se arate delicată, iar când o întrebă cum se numește cel mai mic copil al ei, îi răspunde: «Nu știu, domnule, întrebați vă rog pe doica».

Fracul și jobenul. Aceste două atribute ale galeii au un istoric destul de interesant. Iată cum s'a «desvoltat» fracul.

Popoarele Europei, fără deosebire, purtau până prin sută XIV haine largi. Germanii au fost cei dintâi cari au început se poarte haine lungi până mai sus de genunchi, dar strimte. Pe timpul războiului de 30 de ani, germanii purtau aceste haine tăiate din-dărăt. Fran-

cezii aŭ primit această haină germană, dar aŭ îmbunătățit-o: oficerii francezi își făceau hainele strinse, pe talie. Aceste haine se numea «Juste au corps» oficerii germani aŭ aplaudat haina franceză și aŭ primit-o; ei însă aŭ mers mai departe: aripele hainei le purtau întoarse și legate la spate cu ace. Această formă e prototipul fracului, și numele i s'a dat după formă aripelor întoarse sau resfrante (latinește *fractus* resfrânt). La 1720 oficerii de cavalerie germană, aŭ cerut dela regele Frederic Wilhelm I dreptul să căpтуșească cu roșu pulpanele resfrante ale hainei. Această uniformă a ajuns universală în Europa și era haina de gală pe la curți, precum e și azi (uniforma ambasadurilor).

Cu izbucnirea revoluției franceze, fracul a devenit haina civilă, căci până atunci era militară. În adunarea notabililor la 1787 toți deputații rangului al treilea apărură în fracuri negre, simple. Fiind-că ei cereau ștergerea tutului privilegiilor, fracul deveni simbolul liberă-cugetării; iar pe timpul terorismului fracul deveni unica haină iertată claselor culte. După patru-șeci de ani fracul deveni haină europeană de stat, atributul eleganței. Mulți îl găsesc nepractic și fără gust, el însă și-a păstrat caracterul său sərbătorec și toate națiunile culte ale Europei îl întrebunțază ca haină de ocaziuni solemne.

Un tovarăș credincios al fracului, e jobenul, care e de origină chineză. Chinezii încă de mult purtau pălării cilindrice, în felurite colorii. Un pălărier frances Dupont, a imitat pălăria unui chinez venit în Europa și în scurt timp el deveni milionar. Asta a fost acum 70 de ani. Ca toate curiozitățile modei, cilindrul a fost introdus în scurt timp în Germania, Anglia și Italia. Răspândirea lui e datorită însă mai ales revoluțiunilor de la 1848. Carbonarii și democrații purtau pălării de păslă, turtite. Toți cei cu pălării de păslă erau suspecți și expuși persecuțiunilor, de aceea cetățenii pacinici, cari voiau să arate că nu țin de nici un partid, purtau jobene. Astăzi e pălărie «oficială» a civililor la ocaziuni solemne. Numele *joben* i s'a dat după numele marelui pălărier francez *Jobin*.

O frumusețe primejdioasă. Mai mulți scriitori francezi și italieni spun, că în veacul XIV a trăit în Toulouse o femeie de o frumusețe neobicinuită. Ea se numea Paula Vignier și era atât de frumoasă, în cât pe stradă se lua bărbai și femei cu gloata după ea, ca s'o vadă. Autoritățile aŭ început să se teamă, că din pricina ei o să se nască serioase conflicte între bărbai, sau aŭ să nască scandale de stradă prin repețita aglomerare de public. De aceea autoritățile orașului aŭ poruncit Paulei să nu mai iasă pe stradă de cât cu un vël mare pe o braz. Poporul însă voia să vadă pe Paula și era agitat de această dispozițiune a autorităților și deveni amenințător. Acum erau serioase îngrijiri de o revoluție de stradă. Consiliul comunal a hotărât deci, ca Paula să se arate fără vël de două ori pe săptămână, ca să liniștească pe curioși. Paula vedându-și răpita libertatea ei individuală, și urându-i-se cu atâtea porunci, s'a plâns la autoritățile departamentului. Răspunsul a fost foarte amabil, dar același ca al consiliului comunal. Ca să scape în urmă, Paula s'a măritat. Frumusețea i-a rămas până la adinci bătrânețe.

Cumetrie. S'aŭ schimbat vremile! S'ar putea azi întempla lucru pe care voim să 'l povestim? Principele elector al Saxoniei August și-a botezat în anul 1576 al șaptelea copil și a rugat pe preotul curții din Dresda, magistrul Greser, să fie naș copilului. Serisoarea, prin care

principele ruga pe preot să i boteze copilul, se încheia cu vorbele: «Și te mai rog, părinte, să nu mi umbli cu nazuri și cu minciuni, și să primești, că doar n'o să rămâi pe drumuri pentru doi-trei fiorii cari ai să i faci cînste cumétrului.»

Așa scria un principe!

Sferturile vieții. Filosoful David Hume trecea peste un riu odată, cu o luntre. Filosoful medita. De odată se întoarce spre luntraș:

— Cunoști d-ta Astronomia?

— Eă, nu! Nu e de aici din sat.

— Rău! răspuse filosoful. Ai pierdut de geaba un sfert din viața d-tale.

Luntrașul mâna înainte repede.

— Dar de Geometrie ai vr'o idee?

— Are dracul! Ce-i aia?

— Rău! zise iarăși Hume. Ai pierdut de geaba jumătate din viață.

Riul era tot mai repede. Valurile erau mai-mai să răstoarne luntrea.

— Dar din Psychologie ce știi?

— Nimic, domnule! Lasă-mă 'n pace.

— Rău! zise filosoful. Ai pierdut de geaba trei sferturi din viață.

În această clipă vine un val, isbește luntrea și-o răstoarnă. Hume în mijlocul riului!

— Domnule, știu înota? întrebă luntrașul.

— Nu știu, răspuse Hume.

— Ei, atunci ține-te de haina mea, căci alt-lel toate patru sferturile vieții d-tale s'aŭ dus dracului..

Spiritul lui Heine. Poetul Heine era foarte iubit de femei. În zilele lui din urmă zăcea într'un spital din Paris atât de bolnav, încât nu se putea întoarce de pe o parte pe alta. Dar și murind, își bătea joc chiar de sine însuși. Un prieten veni într'o zi să-l vadă și sosi în momentul când două femei bătrâne chiar mutaŭ pe poet cu cearșaful dintr'un pat într'altul. «Ce mai faci, Heinrich?» întrebă prietenul. Heine zîmbi. «Foarte bine! Cum veți, mă poartă și acum femeile pe palme, cum m'aŭ purtat tot-de-una!»

ILUSTRĂȚIILE

Avram Iancu. Reproducerea noastră e copia unei fotografii din anul 1865. Iancu nu voia să se fotografieze; prietenii săi l'aŭ îmbrăcat într'o dî frumos și l'aŭ fotografiat prin surprindere. La aplausele lor pentru reușită, Iancu a înțeles că a fost înșelat de prietini și, momentan cuprins de furia nebuniei sale, a spart tot ce a găsit în casă. Fotografia o avem dela D-l I. P. Florantin, profesor în Iași.

Cerșetoarea din Pont des Arts este eroina unui roman scris de romancierul german W. Hauff. Ea nu era o cerșetoare de rînd. Fără părinți și fără rude, trăia cântând cu lăuta la capătul unui pod în Paris. Ea cerșea cu fața acoperită, ca să n'o vadă mulțimea. Pictorul însă ne-o arată fără vël.

Eduard II înainte de subscrierea celei dintâi sentințe de moarte. Eduard II s'a urcat pe tronul tatălui său fiind băețandru (1307 - 1327). Era un băiat foarte blând și bun; a fost tocmă de aceea rege slab și incapabil. Tabloul ne arată pe tânărul rege, cum șovăește de-a subscrie cea dintâi sentință de moarte, pe cari miniștrii i-o aduc s'o subscrie. Inima nu-l lasă să subscrie; în viață însă a scris multe, căci era purtat de nas de miniștrii.

Odalisca. Odaliscele sunt artiste dănțuitoare în Orient. Tabloul arată o asemenea odaliscă jucând. Tabloul de N. Sichel.

Flori pentru cântece. Răsplata cântărețului: cunună de flori în schimbul cântecelor sale. Tabloul de Andreotti.

Sunete armonioase Adecă numai armonioase nu sunt, dar ce are a face! Ascultătorii pot să-și astupe urechile cât vrea; cântărețului îi plac aceste sunete și altă grijă el n'are.

G H I C I T O R I

I

ȘARADĂ

Fără cap sunt animal;
Iar cu cap, de crești în glumă,
Sunt local.

II

~~—nș—rd—nc—m—t—rl—n—șt—t—v—n—n—m—c—~~

În locul liniilor să se pună o vocală, aceeași vocală peste tot locul, și vor eși cuvinte, o frază cu înțeles. Care e vocala cuvenită?

III

A N A G R A M Ă

Eu sunt arbust, nu tocmai mic,
Citit întors — nu sunt nimic!
Al literilor șir de l schimbă
Prin nopți frumoase tu mă plimbi.
Iar dacă 'ntors mă vei citi
Măsură 'n timp mă vei găsi.
Din nou tu litere schimbând
Soldat voi fi, pe cal umblând.
Și 'ntors citit, cu dreptu'ți die
Că 'ntr'adevăr nu sunt nimic!

Cornelia Adamovici.

IV

Să mă ghicească cine poate:
Eu fac pe om să fie om,
Exist în fie-ce atom
Și'n univers lipsesc ca'n toate.

Eu sunt în ori-ce lucru mic
Și'n ori-ce-I minunat și mare
Și ori-ce mort și mut mă are,
Eu sunt în multe și'n nimic.

Nu sunt în aer, ci'n pământ,
Nu sunt în riu, dar sunt în mare —
Trăiesc în mine, și'ți mirare
Că'n cer nu sunt și'n lume sunt!

V. Glădeanu.

Termenul deslegării e 10 Maiu. Între deslegători se va sorți o carte cu conținut literar în preț de 4 lei.

Deslegarea ghicitorilor din N-rul trecut :

No. 1 : Pune-ți poșta 'n cui *). No. 2 : Ai carte, ai parte. No. 3 : Iov.
Premiul 'l-a câștigat d-șoara Celestina Popa.

*) D. Paul e furios. Zice că „toți deslegătorii ăia sunt niște rătăcioși.” El nu crede că iubita sa 'i a dat acest răspuns.

Corsagiū pentru preumblare

Acest corsagiū se confecționează din crep de lână fină, fiind lucrat peste o căptușală bine ajustată. În partea de sus are platcă răscoită în formă patrată. Platca e lucrată din mici bufante ce încadrează gâtul, iar pe marginea ei se pune guibiură albă. Din platcă și până în talie stoffa e lăsată în ondulațiuni în scopul d'a scoate în relief forma bustului. În talie se repetă bufantele mici ce compun platca, iar la mijlocul lor se aplică guibiură de acelaș fel cu cea de sus. Spatele corsagiului este la fel cu fața.

Mănecele prezintă două bufante în partea de sus, cari se despart prin câte 2 funde de catifea de culoare lilas ca a panselor; iar în partea de jos prezintă aceeași mici bufante cu guibiură aplicată. Jos de tot — la mână — ele au un mic volănaș.

Foile — din stoffă la fel cu a corsagiului, — sunt lucrate în jurul beteliei tot cu câte-va bufante și cad în ondulațiuni, terminându-se jos cu un rând de guibiură aplicată cu colțurile în sus. Betelia rochiei la spate, se închide cu o fundă compusă din acelaș material ca cele 2 funde de la mănece, având aceeaș culoare lilas.

Pieptenătura este de o drăgălășie remarcabilă. Întreg părul în valuri mari ondulate, este adus în partea d'napoi a capului, unde formează o fundă și un nod antic.

C. A.